

Ezt sürgősen kioltása — tisztákról és nem olyan len dolog, nélkül napi...

ok-hadügym... omásának ez... hogy kivizs... rülményeit. A Marcovici tábornok kormány alatt volt.)

járult ahhoz, hogy a kormányzatában sürgyész is, és komolyabb magá után

gyminiszter, miniszter de... y elé, amely... pot zónáját

15 kilométe... foglalja ma... városokat, a mozgalmak emben preven... kívánatosnak. ol a legutóbbi... tudvalvó... ázát. A dekre... stromállapot... más a határ...

Bukarestbe ké... Beszarábia... előtt hosszabb... efanescu Amza... el és Ottescu... megbeszélésen... val kapcsolatos... tárgyát.

megérkezett... olytatja a vize... en. Beszarábia... izgalommal... és feszülte... yét.

szankció... sulatlanul... hokkal

bi jelentés sze... ülgyminiszter... ztatta, hogy a... telési világkon... tó garanciákat... oly szankciókat... llamokkal szem... niszter helyes... pszövetségi ta... enőtre emeljék... ok fokozottabb

Párizsból je... nzügyminiszter... rgetoianu tisz...

ható. Budapest... iai intézet id... gyengén felhős... enyhüléssel

parlamentí szü... kezd a szünet... ny kiegészíté... óra még alig...

a... ba?

Taxa postală
platite in num.rar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Ha-
vonta 110, negyedévre 320, félévre
600, egészévre 1200 lej. Külföldre:
havonta 1, negyedévre 3, félévre 6,
egészévre 10 dollár, vagy egy-nő
értékű valuta. Hirdetések díjazás
szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi es
bánság, zsidóság egyetlen napilapja
Cikkeink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bermentien... eveléket nem fogadunk el. Keziratok meg-örzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-szegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Csütörtök, 1932 Jan 14.

5692. ÉV SEBAT 6.	XV. ÉVF. 10. SZÁM
----------------------	----------------------

patenta fixa

Két-három évvel ezelőtt kérték a kereskedők a patenta fixa bevezetését. Vagyis hogy három évre előre, adott kritériumok alapján, állapítsák meg az adójukat. Mert nem akarnak minden évben vesződni az adóhivatallal, adóbevallással, bizottsággal meg az ezzel járó költségekkel.

A kormány három évig hallani sem akart a patenta fixáról. Most azután egy nagylelkűségi rohamában teljesítette a kereskedők kívánságát. Nagylelkűségi rohamában? Nézzük csak meg. Valakit az elmúlt három évben átlag 150.000 lej jövedelem után adóztak meg. A patenta fixa alapján fizet tehát a következő három évben 14.000 lej egyenes adót. És ennek tiszte-re utána a globálisat.

De vajjon melyik kereskedő remélheti, hogy a jövő három évben is meglesz a 150.000 lejes évi jövedelme? Egyik sem. Ellenkezőleg. Ha a dolgok így mennek tovább, a felet, a negyedét sem fogja megforgalmazni.

Es a szerencsétlen kereskedő hiába fog hívakozni a veszteségeire, a fizetési kép-telenségére, a csődjére.

Nincs pardon. Patenta fixa, az patenta fixa. Fix is, patent is. Szegény kereskedők.

Igy néz ki, amikor végül az ő kíván-ságukat is teljesítik.

Legfeljebb...
Hamburgban bíróság elé állítottak egy kampókeresztes fiatal fiskálist, aki azt találta mondani egy népgyűlésen, hogy a német köztársaság zsidó-társaság.

A tekintetes bíróság bölcsességére volt bízva annak eldöntése, hogy a köztársaság sértve érezheti-e magát, ha csak egy egyszerűen lezsidózzák.

A hamburgi bírák, akiknek bölcsessége páratlan ezen a világon, salamoni dön-tést hoztak. Fölmentették a kampókeresztes fiská list.

Nem azért, mintha... Hanem... És éppen ezen a „hanem“-en van a hangsúly... A bíróság ugyanis megállapította, hogy a köztársaságot nevezni nem jelent durva becsülétsértést.

Es így a vádlottat is fel kellett men-teni. Nehogy azonban akadjon valaki, aki azt hinné, hogy valakit zsidónak nevezni egészen rendes dolog, a hamburgi bírák sietve még egy mondatot biggyesztettek az indokoláshoz.

...a vádlott nem akarta durván meg-értetni a köztársaságot, kijelentése legfel-jebb annyit jelent, hogy nem akart di-csőíteni.

Igy. Szórol-szóra. Legfeljebb... Vagyis a hamburgi bírák hivatalosan megállapítják: a zsidó szó nem durva értés. Legfeljebb nem dicsőség.

A minisztertanács visszautasította a hadügyminiszternek a beszarábiai ostromállapot ki-terjesztéséről szóló javaslatát

Ghica külügyminiszter az orosz-román paktum megkötése helyett egy rendjelet hozott haza Varsóból

Péntekre adnak választ az oroszok az új román jegyzékre

Bucuersti-Bukarest, január 13 (Az Uj Kelet tud.) A kormány tagjai szerda délután minisztertanácsot tartottak, amelynek a beszarábiai ostromállapot ügyét is megtárgyalták. A Viitorul értesülése szerint Stefanescu Hamza hadügyminiszter és helyettes belügyminiszter már az uralkodó elé is terjesztette az ostromállapot-rendelet tervezetét, amely az ostromállapotot a 15 km-es zónába fekvő több városra is kiterjeszti. Az Adeverul úgy tudja, hogy a minisztertanács nem fogadja el a hadügyminiszter javaslatát, amelyet különben az egész bukaresti sajtó nagyon inopportunosnak minősít.

Hivatalos közlés szerint különben a minisztertanács Ghica külügyminiszter távollétében — mivel Ghica beteg — meghallgatta Jorga miniszterelnök expozéját, a varsói tárgyalásokról. Az expozé hangzatosabb, hogy Ghica a legjobb impresszióval tért vissza Varsóból, ahol a lengyel köztársasági elnök a Fehérsas-rendjellel dekorálta. A minisztertanács ezután fogadta a nyugdíjasok delegációját és meghallgatásuk után leszögezte, hogy a legnagyobb jóakarattal kívánja tanusítani a nyugdíjasokkal szemben és hogy az egész kérdést teljesen újra fogja tárgyalni Argetoianu pénzügyminiszter visszaérkezése után. Januárban a nyugdíjakat a megjelent táblázatok szerint fizetik ki, a formalitásokat azonban megkönnyítik, viszont februárban törvényhozási uton fogják rendezni a nyugdíjkérdést.

A lengyel prohibíciós szerződés nem érinti Romániát.

A minisztertanács után Vasilescu Carpen iparügyi miniszter nyilatkozott az újságíróknak azokról a hírekről, mintha Lengyelország akadályokat gördítene a román áruknak Lengyelországba való bevitelére. Kijelentette,

Es vadállati brutalitással.

Mert megölni nem kellett volna ezeket a gyerekeket. El is foghatták volna őket. Egy agent provokátor rábeszél hat fiatal gyermeket, hogy szökjenek át Oroszországba. Felajánlja szolgálatait s összehozza őket egy határral, aki beleegyezőleg kacsint. A szökés ára: 4000 lej. A granicsár a szökés időpontjára odarendeli a patrullját s miután a védíj le lett fizetve, sőtízett adnak le reájuk. Egyszer, kétszer, háromszor. Nehogy egyetlen is életben maradjon. Nehogy egyetlen is elmondhassa, a véres vásár történetét. S ki tudja, talán azért is, hogy a 4000 lejt megtétezzék a zsebek tartalmával.

Mégegyszer: tegyük fel, hogy a fiataloknak szándékukban állott a határon tulra kerülni. Kétségtelen dolog: büntetendő cselekmény. Maximum két év jár érte. A kísérletért esetleg csak két hét. De a hatóságok tudták róla. Az agent provokátor jelentést tett az esetről. Nem lehetett volna a fiatalokat a lakásokon

hogy Lengyelországban valóban vannak prohibíciós intézkedések a külföldi áruk ellen, de ezek nem érintik Romániát, mivel nekünk Lengyelországgal külön szerződésünk van.

A Viitorul ugyanezzel az úggyel kapcsolatlanban hanyagsággal vádolja a kormányt. A lap szerint a lengyelek felszólították a kormányt, hogy küldje ki delegátusait, a Lengyelországba impor tálandó román termékek kontingentálásának megbeszélésére, a tárgyalások azonban elmaradtak és jelenleg a prohibíciós intézkedések megakadályozzák a román áruk bevitelét.

A hírt különösen a Neamul Romanese, a kormány hivatalos lapja is cáfolja. Megállapítja, hogy a román-lengyel határon egyetlen vagon áru sem vesztgel. A beviteli tilalom velünk szemben csak a tengerire vonatkozik, amelynél bizonyos taxatöbbletet kell fizetni, de erre a terményre nézve is már folynak az újabb kontingentálási tárgyalások.

Péntekre adnak választ az oroszok az új román jegyzékre

A rigai román-orosz tárgyalások újabb eseménye az, hogy Sturdza román követ, amint a kormánnyal közölte, átadta az új román jegyzéket a szovjet megbízottaknak, akik erre a választ péntekre ígérték.

Az Adeverul szerint a román hivatalos körök többé már nem olyan optimisták a tárgyalások kimenetele iránt, mint eddig. A szovjet válasz annyira távol van a román prozociótól, hogy még alapul sem vehető a továbbhaladáshoz. Románia erre kénytelen volt non pussumussal válaszolni. Közölnie kellett a szovjettel, hogy nem fogadhat el más szövegezést Beszarábiára vonatkozólag, csak olyant, mint amilyen a lengyel-orosz szerződésben a Vilnáról szóló pont.

letartóztatni? Nem lehetett volna ellenük az eljárást megindítani az agent provokátor vallomása alapján? Miért kellett őket kiterelni a Dnyeszter partjára? S miért kellett szítává löni hat törbetsalt fiatal fiut és leányt? Melyik jogállamban képzelhető el egy ilyen szörnyű, egy ilyen bestialis kegyetlenség?

A hadügyminiszter az eset folytán ki akarta terjeszteni az ostromállapotot egész Beszarábia területére. Holott az ostromállapot miatt volt lehetséges a sorocai gyilkosság is. Mert Soroca a tizenöt kilométeres zónába tartozik, ahol katonai hatóságok döntenek élet és halál fállett. Vajjon polgári hatóságok alatt elképzelhető lett volna-e egy ilyen inszenzálas?

Nem tudjuk, milyen eredménnyel fog zárulni Marcovici tábornok vizsgálata. Nem tudjuk, hogy fog-e a kormány szanciókat foganatosítani a bűnösökkel szemben. De annyi bizonyos, a sorocai drámára nem ostromállapottal kell válaszolni, hanem igazságtévéssel.

A tizenkeddik órában!

— Nyílt levél az ország képviselőihez a konvertálási törvényjavaslat ügyében —

Mélyen tisztelt képviselő Ur!
A legnagyobb aggodalommal olvastuk a konvertációs javaslatot és ugyancsak aggodalommal figyeljük ennek a javaslatnak a sorsát. Az ország képviselői meg kell találják a módját annak, hogy a konvertációs törvényjavaslat katasztrofális szövegét vagy teljesen visszavonják, vagy lényegesen enyhítsék.

A konvertációs javaslat jelenlegi formájában kétféleképpen osztályozza a mezőgazdasági adókat, 5 hektáron aluliakra és 5 hektáron felüliekre. Öt hektár 8-9 holdnak felel meg, tehát a vidéki bankok állományának legalább 70-75 százaléka van érdekelve az 5 hektáron aluli kisbirtokosoknál.

Az 5 hektáron aluliakra a javaslat az, hogy az adósság magánál a banknál lesz konvertálva akként, hogy ezen adósság évi 4 százalékos részletekkel, illetőleg részletekben lesz megfizetendő 30 év alatt.

Már most, ha figyelembe vesszük, hogy a kisbankok és a középbankok 70-80 százalékban vannak érdekelve ilyen birtokoknál, ha figyelembe vesszük továbbá, hogy Erdélyben legalább 4-500 kis- és középbank van, mintegy 4-5 milliárd alaptőkével és betéti állománnyal, azonnal rájövünk, hogy minő katasztrófa fog beállani, ha e javaslat törvényerőre fog emelkedni.

Hogy példával illusztráljuk a dolgot, vegyünk egy 5 millió bankot, amelynek a betéti állománya 10 milliót tesz ki és a visszleszámítoló összege 2 millió.

Elhelyezett tehát 17 milliót, amiből 12-14 millióig ilyen kisbirtokosoknál van elhelyezve.

Mondjuk kerekén 14 millió. Kap ezért évenként 560.000 lejt.

Ezzel szemben (ha ugyan fel fogja tudni hajtani az 560.000 ejt, hiszen minden egyes kisbirtokos évnegyedenkénti rátákban fog fizetni 100-300 lejt, ami a mostani bélyeg és egyéb költségek mellett behajthatatlan) fizetnie kellene: a) a betéteseknek, kamatot és tőkétörlesztést, b) a visszleszámítoló intézeteknek, c) adót (maga az adó kiteszi kb. ezt az összeget), d) alkalmazottjait.

Hát miből fizessen? Ime ez a katasztrófa! Mert tönkremennek a részvényesek, tönkremennek a betétesek és az alkalmazottak mind kényerüket vesztik.

Itt elsősorban a kisebbségek vannak érdekelve, hiszen a kis- és középbankok kb. 80 százaléka kisebbségi kezekben van és így nyugodtan mondhatjuk, hogy magában Erdélyben több százezer ember veszíti el kényerét, részben mert mint alkalmazott elveszíti állását, részben mert véres verejtékkel összegyűjtött tőkéskéjét, amit részvényekbe fektetett vagy amit betétbe helyezett, el fogja veszíteni.

Es a bank nem lesz hibás, hiszen segíteni nem tud magán, dacára, hogy a tőkét jól vannak elhelyezve és dacára, hogy rendes körülmények között a részvényesek és a betétesek érdekei biztosítva vannak, mégis imobil máris és imobil lesz ezen javaslat törvényerőre emelkedése után.

Hol itt a segítség? Ez a javaslat nemcsak Erdélyt, nemcsak a kisebbséget érdekli, hanem érdeklí az egész országot.

Tudjuk, hogy az egész ország teljes betétállománya 70 milliárdnyi összeget tesz ki.

Nyugodtan mondhatjuk, hogy ezen horribilis összegnek legalább fele 5 hektáron aluli kisbirtokosoknál van elhelyezve. Tehát 35 milliárdnyi összeg plusz több ezer kisbank alaptőkéje van veszélyben és több ezer, jobban mondva több százezer embernek — az alkalmazottak ezrei és ezek családjai — a sorsa van a legnagyobb veszélynek kitéve.

De nemcsak az alkalmazottak, részvényesek, a betétesek kerülnek katasztrófá-

his helyzetbe, hanem az ország is, hiszen nem gyerekjáték, ha 30-50 milliárdnyi tőke máról-holnapra a füstbe megy s az ország gazdasági vérkeringéséből ez az összeg eltűnik.

De ettől eltekintve, ezek a bankok, mint adófizető alanyok megszűntek, ezek a bankok pedig legalább 1-2 milliárdnyi adót fizettek az államnak.

De menjünk tovább: a nagy intézetek, sőt a Banca Nationala is, amelyek a kisintézeteknek visszszámítolási hitelt nyújtottak, is érzékeny veszteséget foghatnak szenvedni.

A külföld pedig, amely érdekelve van kölcsönei útján az országban, máris felügyelt, máris tiltakozik a konvertálási törvény ellen és az ország papírjai érzékeny veszteséget szenvedtek, amint ezt olvashattuk a lapokban is.

Hol itt a segítség?
Csak egy, egyetlenegy mód van: vissza vonni a konvertációs javaslatot, vagy ha ez lehetetlen, lényeges módosításokkal legyen ellátva, mielőtt törvényre emelkedik. E módosítások pedig a következők:

1. Semmi különbség ne legyen az 5 hektáron aluli és 5 hektáron felüli birtokok között.

2. A konvertációs javaslat az összes mezőgazdasági adósságokra vonatkozzék 20-30 hektárig, akként, hogy az állam ezen adósságokat egészében kifizeti 50 százalékban készpénzzel, 50 százalékban 8 százalékos kamatozó papírossal, az adós pedig az államnak, illetve a törvényben felhatalmazott szervének fogadása lenni és fog fizetni.

3. E papírok kötelező erejűek lesznek a bankok hitelezőivel szemben is, tehát a betétesek, az állam, a visszszámítolási intézetek szintén kötelesek lesznek az adósságuk 50 százaléka erejéig azokat elfogadni.

Már most az a kérdés, honnan szedi az állam a szükséges 10-15 milliárd készpénzt, ami ehhez a konvertációhoz szükséges lesz?

Erre több mód van:

1. Egy stabilizációs kölcsön 5 milliárd erejéig, ami devizában cca 170 millió aranyfranknak felel meg.

170 millió aranyfrank pedig nem olyan nagy összeg, talán a kormány meg tudja szerezni, ha megszerzi ennek alapján, 30 százalékos fedezet lévén, megvan a 15 milliárd papírelj.

2. Ha ez nem sikerül, ott van a végzettség esetén az új stabilizáció, a lejnek új stabilizációja.

A mostani aranyfedezet mellett a lejt 2 aranyban kell stabilizálni, 3,3 aranyban helyett, a különbözet kitesz vagy 15 milliárdot és így megvan a 15 milliárd.

Ez egy enyhe infláció, hiszen tudjuk, hogy egy infláció csak látszólagos gyógyszer, mert tényleges nyereség nincs benne, ha azonban stabilizáció alapján történik ez az infláció, ha a további inflációnak gátat vetünk törvényes intézkedésekkel, egyelőre mégis megvan a segítség.

Természetes, hogy ilyen törvény esetén a törvénynek ki kell terjednie a következőkre is:

1. A konvertáció csak bizonyos értékig terjedhet, holdanként 3-4 ezer lejig.
2. A peresített követeléseknél a lejárt kamatok és perköltségek kifizetendők, ki nem fizetés esetén nincs konvertáció.

3. A konvertáció vonatkozik minden mezőgazdasági adósságára bizonyos határig — 20-30 hektárig — tekintet nélkül arra, hogy a kezesek és a zsrirások mezőgazdák-e vagy sem.

A tökeelengedés alkotmányellenes, hiszen az alkotmány nem ismeri tökékesítést.

A hitelező beleegyezése nélkül tehát elengedésnek nincs helye.

Egy ilyen törvény az alkotmány értelmében a Casatia előtt megtámadható.

Az nem indok, hogy a bank eddig nagy kamatot szedett és pedig azért nem indok, mert:

A bank is hasonló módon fizetett a betéteseknek és a visszszámítolási intézeteknek nagyon nagy kamatozat, hiszen vannak bankok, amelyek a nagy kamatozásnak idején 18 százalékos fizettek a visszszámítolási intézeteknek és 16-ot a betéteseknek, tehát a beszédett kamatok nagyon nagy százalékat elfizették, hogy ne is említsük az adót, hiszen tudjuk, hogy a bankok százezreket fizetnek és fizettek adó címén, tehát nyugodtan állíthatjuk, hogy a bankok semmit sem profitáltak a nagy kamatokból, azokból semmi sincsen meg, azokat elnyelték a betétesek, a visszszámítolási intézetek és az adó.

Veszítenek amugyis eleget a bankok, hiszen amióta híre ment a törvényjavaslatnak, azóta a mezőgazda nem fizet semmit, be sem várta a moratóriums törvényjavaslatot, most ott tartunk, hogy

a legtöbb bank nem tud fizetni a betéteseknek, de nem tudja fizetni az alkalmazottjait, sőt az adót sem.

Természetesen segíteni kell a gazdáknak, de úgy, hogy a bankok ne szenvedjenek, sőt úgy, hogy ez a segítség a bankokat is segítse.

Ha pedig a konvertáció úgy fog történni, ahogy itt vázoltuk, úgy a bankokon is segítve lesz, mert tőkéhez, levegőhöz jutnak, fizetni tudnak, sőt kölcsönöket is adhatnak.

A papírokon így is, úgy is veszíteni fognak a bankok, hiszen az összes papírokat nem fogja tudni elhelyezni egyetlen bank sem a hitelezőinél, marad majd a bankoknak is elég, amit kénytelenek lesznek pénzre tenni, hiszen papírokat nem

adhatnak kölcsön. A papírok árfolyama pedig, mielőtt a kibocsátás megtörténik, 10-20 százalékkal kevesebb lesz, mint a kibocsátási árfolyamuk.

A paraszt helyzete nemcsak a bankokat érinti — már pedig a bankok az ország ütőereit képezik — hanem ezzel kapcsolatosan érinti az összes társadalmi osztályokat, hiszen minden országnak az alapja a föld. Érinti a kereskedőt, aki a hitelbeadott árujának értékét nem kapja meg, érinti az orvost, az ügyvédet, a gyárost.

Fokozottabb mértékben kell tehát ügyelni a konvertációra. Csak olyan konvertáció mentheti meg az országot, amely nem csak a gazdáknak segít, hanem egyformán talpraállít mindenkit.

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (49)

A kapitalista rend hajnala

A középkor vége felé kezd már kikristályosodni a termelési és társadalmi rend, amelyet a mai értelemben vett kapitalizmus előfutárjának nevezünk. A társadalmi élet törvényszerűségei szerint a tőke mindig munkának a produktuma, vagyis csak munka révén keletkezhet tőke. Jellemző azonban, hogy a tőke leggyakrabban nem a termelő eszköz tulajdonosának, hanem mások munkájának eredménye. Ez a belső ellenmondás nyomja rá kezdetétl fogva bélyegét a tőkés társadalmi rendre és ez világít rá a legélesebben a kapitalizmus kialakulására és keletkezésére, amelynek csiréje a középkori pénzgazdálkodás talajából kelt ki.

A tőke keletkezése

Azoknak a tőkéknek az összegyűjtése, amelyek a kapitalizmus keletkezését lehetővé tették, nem a dolgozók, a munkát végzők által történt, nem a saját munkatermények megtakarításából és felhalmozásából származott, hanem a történelem folyamán a munka úgy szerveződött, hogy a dolgozókat a hatalmat gyakorlók arra kényszerítették, hogy munkaterményük egy részéről lemondjanak s a mások munkájának így keletkezett gyümölcsét a maguk kezében halmozták fel. Világos történelmi tények igazolják, hogy azoknak a tőkéknek legnagyobb része, amelyekkel a kapitalista gazdasági élet kezdődött, nem gazdasági uton, hanem hatalom érvényesítésével, politikai eszközökkel keletkezett. A királyok és fejedelmek rablóhadjáratai és zsákmányolásai, amelyek a történelem-könyvekben dicsőnybe öltöztetve lépnek az utókor elé, mind nem voltak ezvebek tőkefelhalmozásánál politikai eszközök segítségével. Az olaszok és délfrañciák azokat a kincseket, amelyek révén a XII-ik századtól kezdve Európa bankárjai lettek, azoknak a fosztogatásoknak köszönhetően, amelyekkel a keresztes háborúk alatt a Levantei pusztították végig. Ebben a kalózkodásban különösen Velence, Florenc és Génua gazdagodtak meg.

Két középkori karrier

De keletkeztek tőkék más módon is. Miként a rabszolgaság korában, úgy a jobbágyiség idején is a dolgozó nép jóval többet kellett, hogy beszolgáltasson urainak, mint amennyi ezek szükségletének megfelelt. Ezek a beszolgáltatót iparcikkek és termények a földesur egyéni céljait szolgálták. A világi és egyházi urak rendszerint ügyesen gazdálkodtak mások munkájából keletkezett vagyonokkal. Kölcsönöket adtak földre és egyéb zálogra és ezen a címen nemcsak kamatból szaporították jövedelmeiket, de nemfizetés esetén adósaik egész vagyonát magukhoz kapartították.

Két középkori család karrierje világít rá érdekesen a tőkegyűjtés és vagyonterezés módjára. Nem kisebb családokról van szó, mint a Habsburg és Hohenzollern családokról, amelyek egész a világháború végéig az egykori német-római birodalom osztozkodtak. Mindkét család ősei a középkori Németország két gazdag városának szolgálatában állottak és mint ilvenek jutottak előbb nagy vagyonhoz, majd ennek segítségével politikai hatalomhoz. A Habsburgok őse Strassburg város kapitánya volt, a Hohenzollerné pedig Nürnberg várgrófja. Mindkettőn litüőndön értették a pénzügyi műveletek akkori rejtélyes titkait s az összegyűjtött vagyonnal vásárolta meg

az egyik a császári méltóságot, a másik pedig a brandenbúrgi őgrófságot. Egyik sem jutott munkája és takarékosága révén vagyonhoz, hanem hatalmi pozíciójának, társadalmi előnyeinek teljes és kiemeltlen kihasználása által.

A tőke, mint a továbbtermelés eszköze

A tőkéknek ilyenformán való felgyűjtése természetesen még nem jelent kapitalizmust. Csak előfeltétele annak, mert a kapitalizmus lényege az, hogy az összegyűjtött tőkét ténylegesen továbbtermelésre használják fel. Erre kellett lehetőséget keresni azoknak, akik szabad tőkék fölött rendelkeztek, mert csak ez a továbbtermelés jelentett újabb jövedelmet, újabb növekedést, különösen akkor, amikor a rablókalandoknak s a pusztán nyers erőszakkal történő vagyonterezésnek bizonyos erősebb akadályai támadtak, mint amilyenek a megerősödő központi hatalom s a fejlődő városok voltak.

Félmillió a spanyolországi ipari munkanélküliek száma

Ubb sztrájkmozgalmak törtek ki Bilbaoban

Madrid, január 13. Prieto közmunkaügyi miniszter a munkanélküliek számát félmillióra becsüli. Ebben a számban az inséggel küzdő földmunkások és kisgazdák nem szerepelnek.

Bilbaoban újabb sztrájkmozgalmak kezdődtek, amelyeket a kommunista és a szindikálisták irányítanak tiltakozásul az arnedoi vérontás ellen, amely alkalmat mint ismeretes a csendőrök sortüze következtében tíz tüntető életét vesztette.

Papp Danila nyugalmazott altábornagy lett Kolozsvár interimár bizottsági elnöke

A külföldön tartózkodó volt hadtestparancsnok hazakerése után veszi át hivatalát

Cluj-Kolozsvár, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Tatar Coriolan dr. alminiszteri kinevezése után megüresedett a kolozsvári interimárbizottság elnöki állása. Szerdán délelőtt már a legkülönbözőbb hírek kerültek forgalomba az új interimárbizottsági elnök személyét illetőleg. A város ügyeit egyelőre dr. Bornemisa Sebastian, az elnök helyettese végzi, aki a maga személyében is egyike a sűrűn emlegetett elnökjelölteknek. Bornemisa Sebastian azonban, saját szavai szerint, nem aspirál az alpolgármesteri polcra és így egyelőre tág tere nyílik a találgatásoknak arra vonatkozólag, hogy ki lesz Kolozsvár új polgármestere.

Ma a délelőtti órákban az a hír jött be a várost, hogy a belügyminiszter Papp Danila nyugalmazott tábornokot, a VI. hadtest volt parancsnokát fogja kinevezni polgármesternek. A külföldön tartózkodó nyugal-

meddig a gazdálkodás technikája úgy alakult, hogy a család csak a saját szükségleteire termelt, senki sem érezte a szükségét annak, hogy a termelést kiterjessze és tökéletesítse, főként pedig nem volt szükség idegen szabad tőkére. Mikor azonban a munkamegosztás tökéletesedésével a csere s a csere tökéletesedésével a pénzgazdálkodás kialakult és megindult mások szükségleteire, vagyis a piacra való termelés, mindjobban éreztetővé vált a szükséglet, hogy nyersanyagokra, munkabérekre és munkaeszközökre a tőkét vegyék igénybe s ezonnan vették, ahol felesleges szabad tőkék gyűltek össze. Minthogy ezeknek a szabad tőkéknek is érdekük volt a gyümölcsöző elhelyezkedés, a továbbtermelésben való részvétel, könnyen megértendő az az egyre erőteljesebben megnyilvánuló törekvés, hogy a termelés minél intenzívebb legyen, a fogyasztás minél nagyobb s az árak elhelyezését biztosító piac minél szélesebb.

A vállalkozói nyereség

El kellett következnie annak az álláspontnak, amikor az ipar és kereskedelem egyre több lehetőséget nyújtott a tőke elhelyezésére, ami viszont a tőke szaporodására volt kedvező hatással. Így jött létre a kereskedelmi és ipari vállalkozás, amely a munka és tőke jövedelmeinek egy új kombinációját hozta létre, a vállalkozói nyereséget. Ennek a nyereségnek a hajszolása lett a legtöbb ember egész gazdasági tevékenységének végső célja, ami érthető módon megváltoztatta a régi családi gazdálkodással járó mentalitást is. Ez a szellem lett végeredményben rugója azoknak a többé-kevésbé kalandos vállalkozásoknak is, amelyek közül az egyik Európát Amerika birtokához juttatta.

Egy új osztály keletkezett, amely felismerte a tőkének a termelés szempontjából való jelentőségét, amelyet teljesebb a tőke nyeresége és jövedelmezése utáni törekvés töltött el. Ez az osztály volt az, amely az egyházi és világi hatalmasok kezében összegyűlt tőkét mozgósította, pénzzé változtatta, ami nagy mértékben megkönnyítette az addig nehézkesen működő csereforgalmat, felkeltette az üzleti szellemet és előkészítette minden vonalon a mai kapitalizmus kialakulását.

(Folytatjuk)

Nyolcm Arg

Mironescu volt

Bucaresti-Bukarest Kelet tudósítójától). Nemzeti parasztpárti miniszterelnöke, feltűnően foglalkozik Románia pénzügyi válságának lehetőségeivel. A csere a világgazdasággal foglalkozik a megállapítja, hogy a világháborúban keresett pusztítást vitt között és felborított sulyt. A takarékoskossá felülkerekedett a tőke iránti hajlam. Egyrészt meg egyensúlyomános takarékoskossá több mint 120 millió el az elpusztított világi Franciaország a világi

Temérőnak

A pénzügyi válság az infláció volt. A tőkét, vagy pedig arra, hogy biztosítsák, még ha nem is tetni őket. Egy hájárú hitelek hűjavarészt befagytak használták fel őket. Különösképpen által a német és orosz számára folyósuló. Egyedül Németország 480 milliárd lejt olyan pénzügyi most nem lehet tészi egyensúly feleget egyes államok titkcsak hozzájárultak nek egyik szem elmolly oka a sovénclók által előidézéság s a holnappaloldalon a revízióvilágképet, a máslenlegi gazdaságil a világorradalorzonytalanság miatt milliárdok heveEgyedül Franciaország milliárd lejt betétek, amelyeknincs felhasználvábbi oka a hábozásokban kereserterhelik az egyes

Rendpénz

A volt minisztergazdasági és pénzügyi tanulmányok kedelmi mérlege, hozatal közötti hatmilliárd lej színű, hogy 1931. felesleg, ami nem közzétételének, mi behozatal csökke pénzügyi válság, hogy importáljuk gúnk lett volna. sága rendkívül tőke egy része elpusztult, egy Az állam jövedelme, hogy az állam nyereségeinek sem tőke szekere beragadt vetési egyensúly erre ma nincs kiadások csökke párti kormány csökkentette a kormány 1932-ben kát igyekezett ez zetet azonban nyolcmilliárdos dekében bevezetés részre való oszterezt. A jelenleg költségvetésre látta, hogy ezt összeállított egy 11 milliárdos r

Otöc

Nyolcmilliárdos be nem vallott decifitet takar Argetoianu „rendkívüli” költségvetése

Mironescu volt miniszterelnök a világgazdasági válság hét főokáról. Infláció, devalorizálás és lebélyegzés — nem jó gyógyszerek a válság orvoslására

Bucuresti-Bukarest, január 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). G. G. Mironescu, a nemzeti parasztpárti kormány volt miniszterelnöke, feltűnést keltő cikksorozatban foglalkozik Románia gazdasági és pénzügyi válságának okaival és orvoslási lehetőségeivel. A cikksorozat bevezetőjében a világgazdasági és pénzügyi helyzetet foglalja össze a volt miniszterelnök, aki megállapítja, hogy a pénzügyi válság két fő oka van. A válság legfőbb oka a világháborúban keresendő, amely borzalmas pusztítást vitt véghez az értékek között és felborította a morális egyensúlyt. A takarékosági szellemmel szemben fellépett a túlzott költségek felülkérgetése. Egyedül a francia népi orvosi meggyőződés mellett megmaradt hagyományos takarékosága mellett és bár több mint 120 milliárd frankot költött az elpusztított területek újjáépítésére, Franciaország a világ bankára lett.

Temérdek oka van a válságnak

A pénzügyi válságnak egy másik oka az infláció volt. Az infláció felőrölte a tőkét, vagy pedig kényszerítette őket arra, hogy biztosabb helyekre meneküljenek, még ha nem is lehetett gyümölcsözőnek. Egy harmadik oka: a rövid lejáratú hitelek hipertrofiája. E hitelek javarészt befagytak, mert beruházásokra használták fel őket és így immobilizálódtak. Különösképpen az Anglia és Amerika által a német és orosz ipar és közgazdaság számára folyósított kölcsönökről van szó. Egyedül Németországban több mint 480 milliárd lej angasztáltak ily módon olyan pénzügyi műveletekbe, amelyeket most nem lehet likvidálni. A költségvetési egyensúly felborulása, valamint az egyes államok titkos fegyverkezése ugyan csak hozzájárultak a válsághoz, amelynek egyik szem elől nem teveszthető komoly oka a sovén és kommunista agitációk által előidézett általános bizonytalanság és a holnappal szembeni kétség: egyik oldalon a revizós agitációk fenyegetik a világbékét, a másik oldalon pedig a jelenlegi gazdasági rendet állítják szembe a világtörzsdal spektrumával. E bizonytalanság miatt minden országban tízmilliárdok hevernek felhasználatlanul. Egyedül Franciaországban csaknem ötszázmilliárd lejt rugnak a látra szóló betétek, amelyeknek tekintélyes része nincs felhasználva. A válságnak egy további oka a háborús terhekben és tartozásokban keresendő, amelyek súlyosan terhelik az egyes államok költségvetését.

Rendkívül mély Románia pénzügyi válsága

A volt miniszterelnök ezután Románia gazdasági és pénzügyi helyzetét veszi bejárató tanulmányozás alá. Románia kereskedelmi mérlege, vagyis a kivitel és behozatal közötti viszony 1930-ban közel hatmilliárd lej felesleggel zárult és valószínű, hogy 1931-ben még nagyobb lesz a felesleg, ami nem is annyira a kivitel fokozódásának, mint amennyire inkább a behozatal csökkenésének tudható be. A pénzügyi válság megakadályozott abban, hogy importáljuk mindazt, amire szükségünk lett volna. Románia pénzügyi válsága rendkívül mély. A kevés nemzeti tőke egy része inaktív, másik része elpusztult, egy része pedig el van rejtve. Az állam jövedelmei annyira csökkentek, hogy az állam már legkelemből kötelezettségeinek sem tud eleget tenni s az állam szekerere beragadással fenyeget. A költségvetési egyensúlyt fenn kell tartani s erre ma nincs más mód, mint az állami kiadások csökkentése. A nemzeti parasztpárti kormány 1931-ben ötmilliárdal csökkentette a kiadásokat és a Jorga-kormány 1932-ben további megtakarításokat igyekezett eszközölni. Ezt az igyekezetet azonban beárnyékolja az, hogy a nyolcmilliárdos deficit elmaszkírozása érdekében bevezették a költségvetés két részre való osztásának idejélmúlt rendszerét. A jelenlegi kormány 25 milliárdos költségvetésre kötelezte magát. Miután látta, hogy ezt nem lehet megcsinálni, összeállított egy 25 milliárdos rendes és 11 milliárdos rendkívüli költségvetést. A

büdzsé a valóságban 36 milliárdot tesz ki.

Az infláció katasztrofális volna

Miután normális eszközökkel alig lehet a költségvetést kiegyensúlyozni, az egyensúly felborulása pedig paralízissal fenyegeti az ország gazdasági életét, egyesek végső intézkedésekre gondolnak. Javasolták például azt, hogy a Banca Nationala aranyfedezet nélkül, tetszés szerinti mennyiségben gyártson bankjegyeket és bocsássa azokat az állam rendelkezésére, tehát csináljon inflációt. A mai helyzet nagyon rossz, de még nem katasztrofális. Az infláció katasztrofa volna. Kezdetben rövid ideig a megkönnyebbülés illúzióját adná, de hamarosan bekövetkezne a káosz. Mások a lej devalorizálását javasolták. Azt mondták, hogy a lej stabilizálása tulajdoságosan magas árfolyamon történt meg és emiatt következett be a gazdasági egyensúly felborulása. Azt javasolják tehát, hogy a lej mai három aranycentim helyett két és fél, vagy két centimes árfolyamon jegyeztessék. A devalorizálás

nem segít, mert megzavarná a gazdasági életet. Aldozatokra kényszerítené azokat, akik takarékoskodtak általában az összes termelő rétegeket.

Az árak emelkedése nem segítené semmit

Nem állja meg helyét az az érv, hogy az árak emelkedése segítené a termelőket. Ez illúzió csupán. Mert ugyanakkor az összes termékek, tehát az iparcikkek árai is emelkednének, egyébként pedig az árak emelkedése a pénz értékének csökkenése arányában történne meg. Ezzel szemben az állam, amelynek fontos kifizetései vannak erős valutákban a külföldön, nagy veszteségeket szenvedne, a hiteléletet pedig ugyancsak megbolygatná a pénz értékének változása, amely kizárná a valószínű kalkulációt. Igaz viszont, hogy a mai bankjegyforgalom nem elégíti ki teljesen a gazdasági élet igényeit. Ez azonban a tőkehány és gazdasági stagnálás következménye, nem pedig oka. Senki sincsen a bankjegyforgalom növelése ellen. Kérdés az, hogy milyen alapon csinálják meg. Fedezet nélküli bankjegykibocsátás inflációt jelentene. A fedezeti arány leszállítása pedig ugynevezett szabályozott inflációt — amelyet nem igen lehetne elfajulásában megakadályozni.

Csak a pénzügyi piacot kellene okosan támogatni

Egyrészt a bizonytalanság miatt, amelyet néhány bankbukás fokozott, sokan teaurálták pénzüket. Másrészt a román parasztság egyébként is hajlamos arra, hogy félretegy a pénzt. A tőke ilymódon immobilizálódott. Egyesek javasolták a baj megszüntetése érdekében a bankjegyek lebélyegzését, vagy más típusú bankjegyekkel való kicserélését. Nem vagyok híve ezeknek az intézkedéseknek, melyeknek végrehajtása hosszú időt venne igénybe, felesleges végzásokot okozna és feleslegessé válna, ha a közönség visszanyerné nyugalmát. Általában egészséges és a komoly pénzintézeteket támogató bankpolitikával meg lehetne akadályozni a válság elmélyülését. Ezen a vonalon több hiba történt. Az állam és a Banca Nationala nem mindig voltak helytűk, amikor a pénzügyi támogatásról volt szó. Eképpen körülbelül hatmilliárdot pocskoltak el s ebből öt és félmilliárd a Banca Nationala új emissziója volt, anélkül, hogy a célt elérte volna.

Rebellió a bukaresti igazságügyi palotában

A háztulajdonosok erőszakkal próbálták megakadályozni a bekebelezett házak elárverezését. Harminc háztulajdonosi szuronyok között kísérték át az ügyességre

Bucuresti-Bukarest, január 13. (Az Uj Kelet tud.) A bukaresti törvényszék jegyzői hivatalában hatalmas botrány játszódott le, amely tipikusan jellemzi a mai válság által előidézett hangulatot. A különböző tartozásokért bekebelezett házakat a törvényszék jegyzői hivatalában szökték árverés alá bocsátani. A háztulajdonosok az utóbbi időben nap-nap után felvonultak a jegyzői hivatalba és botrányok rendezésével igyekeztek megakadályozni az árverések végrehajtását. Így történt ez kedd délután is. Néhány háztulajdonos, asszonyok és férfiak vegyesen, elhelyezkedtek a terem egyik sarkában, ahol a magukkal hozott különböző kétes elemekkel együtt tekintélyes csoport alkottak. Előbb közbeszólásokkal, később erőteljes hangzavarral próbál-

ták a hatósági közegeket munkájukban megakadályozni. Ilyen körülmények között ment végbe kilenc ingatlan elárverezése.

A tizedik árverésnél kitört a botrány. Az elárverezett ingatlan tulajdonosnője, amikor kihirdették házának odaiteléséről szóló végzést, elájult. A teremőrök karjukon vitték ki a teremből. Ezt a pillanatot használták fel a jelenlévők, akik közül néhányan érdekelve voltak a soron lévő árverésekkel, hogy akcióba lépjenek. Óriási zaj keletkezett a teremben, a háztulajdonosok sipoltak és a padlót döngették. Az igazságügyi palota rendfenntartó komiszárja, Zenovje Popescu ki akarta őríteni a termet, mire egy Dumitra Nicolae Gheorghie nevé asszony megpofozta. Ugyancsak megpofozta az asz-

szony Alex Niculescu helyettes komiszárja is.

A furcsa rebellioról azonnal értesítették az ügyészséget. Codin Stefanescu főügyész rendelkezése csendőrkor don vette körül a zavargókat, akik közül harmincat szuronyok között kísérték át az ügyészségre. Naum Simonescu és Missir ügyészek azonnal megindították a vizsgálatot és a letartóztatottakat kihallgatták, majd szabadrábra helyezték őket. Dumitru Gheorghie asszony ellen, aki már másodikban verekszik a jegyzői hivatalban, letartóztatási végzést bocsátott ki az ügyészség. A harcias háztulajdonosi ellen gyorsított eljárást folytatnak le és hatóságértés miatt holnap, vagy holnapután már bíróság elé is kerül.

Gandhi tovább is letartóztatásban marad

Sorozatós tüntetések és véres összecsapások történnek Indiában. A hindu kereskedők nagy része tartja a bojkottot

London, január 13. Politikai körökben cáfolják azt a hírt, hogy az indiai kormányzat hajlandó lenne arra, hogy Gandhit szabadlábra helyezze. Ez csak akkor következhetne be,

ha a hindu nacionalista vezér kötelezettséget vállalna azíránt, hogy a jövőben nem vesz részt a hindu politikai mozgalmában

és a passzív ellenállási akciót tovább nem irányítja. Prasadhot, a nacionalista kongresszus elnökét gyorsított eljárással 6 hónapi szigorú börtönnel sújtották. A hindu titkos tanács most külön postaszolgálat szervezésére tesz előkészületeket, amellyel az indiai angol posta jövedelmezőségét le akarják rontani.

Megnyitották az indiai tőzsdét

London, január 13. Indiában hivatalosan már megnyitották a tőzsdét, de a tagok és az ügynökök távol tartják magukat. Az arany- és pamuttőzsdén semmi forgalom nincsen. A hindu

kereskedők szigoruan betartják a bojkottparancsot s így alig mutatkozik némi üzleti tevékenység.

Véres tüntetések Bombayban

Bombayban hindu nacionalisták ezrekre menő tüntető tömeget a karhatalom bambuszbotokkal verte szét. 17 tüntető és 2 rendőr súlyosan megsebesült. Több mint negyven letartóztatás történt.

Ahmadabadban szétkergették a hindu nők gyűlését, amelyen nacionalista zászlók alatt több ezren jelentek meg.

A dulakodásban a nők zászlóikat testükkel fedezték. A karhatalom erőlyes fellépés után letartóztatásokat eszközölt.

Angliában kedvezően ítélik meg az indiai helyzetet

London, január 13. Az angol főváros politikai köreiben megállapítják,

hogy Indiában a harc első szakasza Angliára nézve eddig kedvezően alakult. A hindu nemzeti ellenállás vezéremberinek tulnyomó nagy része letartóztatásba került s a tömegek felkelése elmaradt.

Lord Willington alkirály tovább tárgyal a mérsékelt hindu vezetőkkel s a mohamedánokkal.

Az optimisták remélik, hogy az angol iparcikkek indiai bojkottja sem fog érzékeny csapást jelenteni s nem fogja Angliát engedékenységre készíteni.

London, január 13. Jajakhar mérsékelt hindu politikus Lord Willington alkirályal folytatott tárgyalásai után elutazott Poonaba, hogy a Yarooda-börtönben fogva tartott Gandhival tárgyaljon.

Ebben bőség lesz. Londonból jelentik: Ausztráliában megalakult a katolikus Broadcasting-társaság, amelynek rádióállomásai kizárólag istentiszteletet fognak közvetíteni a rádióhallgatóknak.

ötödik évtized óta németországi prakszissal ruhákat fest, tisztit CZINK

ZSIDÓ VILÁG

Bialik szövege a világ zsidóságához. Berliről jelentik: Chaim Nachman Bialik, a nagy héber költő európai útja során — amelynek célja a héber irodalom megerősítése és a héber könyv terjesztése — Berlinbe érkezett, ahol a Cionista Szervezet, valamint a héber irodalmi társulatok nagyszabású ünnepséget rendeztek a héber költészet nesztorának tiszteltetésére. Január 8-án rendezett fogadóestélyen hatalmas közönség vonult fel Bialik ünnepsésére. A nagyszabású fogadóestélyt Kurt Blumenfeld, a németországi Cionista Szervezet elnöke nyitotta meg nagyszabású héber beszéddel, majd német nyelven méltatta Bialik egyéniségét. Az üdvözlő beszédek elhangzása után az egész közönség állva énekelte a Bialik „Techaknah-himnuszát”. Ezután Bialik emelkedett szólásra és hatalmas jiddis beszédben tárta fel a héber nyelv és a héber írás galuth-történetét. A héber nyelv volt az az erő — mondotta — amely összekötötte a zsidó nép szétszórt tagjait. Rámutatott arra, hogy Nyugat-Európában és így Németországban is, ahol Zunz és Geiger mozgalmaival eltávolították a héber nyelvtől a zsidó vallási kultúrát az ország nyelvéhez kötötték — és ezzel izolálták magukat az összzsidóságtól. De mélyen szántó szimbóluma a héber kultúrával legyőzhetetlen erejének az, hogy ugyanebben a Berlinben, ahol Zunz és Geiger működött, alakult ki a héber kulturmunka számos jelentős intézményei. A héber nyelv az, amely a zsidó alkotásoknak az örökértékét adja meg. Mert csak az maradandó, mi héber nyelven íródott meg, vagy amelyet héber nyelvre fordítottak. A héber írásban csuesosodik ki a zsidóság alkotó géniusza. Az emancipáció után a nyugati zsidóság eltávolodott ettől az életforrástól és ezzel megszűnt alkotó zsidó kultúrteremtőnek lenni. A keleti országokban azonban rendkívül súlyos feltételek mellett, hathatósan lendítette fel a zsidóság ezt az alkotó erőt. Ott virágzott fel az új héber költészet. Ott nemcsak írták, de csinálták is a történelmet. Bialik ezután vázolta a héber írás és a héber írók helyzetét Palesztinában és Európában és gyújtó felhívást intézett a németországi zsidósághoz a héber kultúra fellendítése érdekében világszerte megindult akció támogatására.

A revizionisták válasza a londoni Times-nak. Megírta az Uj Kelet, hogy Jabotinszki varsói beszéde és általában a lengyelországi revizionisták konferenciája élel visszhangot váltott ki Londonban és a cionista vezetőkörök szükségesnek tartották kijelenteni, hogy Jabotinszki kijelentései nem fedik a Cionista Világszervezet álláspontját. A Times hosszabb cikkben kommentálta Jabotinszki beszédét és cikkében többek között a következőkkel fejezte ki véleményét: „Könnyen lehetséges, hogy a zsidóság lesz az a dinamit, amely a levegőbe fogja röpteni az angol imperiumot”. A Times legutóbbi számában közli a revizionista unió reflexióját, amely hangsúlyozza, hogy Jabotinszki nem beszélt dinamitról és téves információ alapján tulajdonított neki a fenti kijelentést. Eszerint Jabotinszki a következőket mondotta: „Az elmúlt tizenhárom esztendőben Anglia palesztinai kormányintézkedéseivel és tevékenységével tönkretette a mi aspirációinkat. Ezzel tizenötmillió zsidó szív haragját lobbantotta magára és tizenötmillió éggő gyufaszál veszedelme igen nagy lehet”. A revizionisták nyilatkozata reflexióját dr. Eder ama kijelentésére is, mely szerint Jabotinszki nem felelős a zsidóság cionista szervezetének és ezzel szemben kifejté, hogy Jabotinszki egy nagy pártnak és szervezetnek az elnöke, amelynek nagy többsége és nagy hatóereje van a cionista mozgalomban. — Uvvanitt közöljük, hogy a lengyelországi revizionista konferencia határozata értelmében a lengyelországi revizionisták kiléptek az országos cionista szervezetből.

Norman Bentwich kerül a jeruzsálemi Weizmann-tanszék élére. Jeruzsálemből jelentik: A jeruzsálemi héber egyetem rektora közölte a sajtóval, hogy a nemzetközi békejog számára felállított Weizmann-tanszék élére Norman Bentwich t. Palesztina volt államügyészét választotta az egyetem tanácsa.

Cionista munkásságának aranyjubileumát ünnepli M. M. Ussiskin. Jeruzsálemből jelentik: A M. M. Ussiskin, a Zsidó Nemzeti Alap elnöke, a napokban ünnepelte meg cionista tevékenységének ötven éves aranyjubileumát. Ussiskin egyik

Select Mozgó

Ma január 14-iki kezdettel mutatja be Fritz Lang világhírű rendező legújabb nagyérdekességű filmjét:

DER MÖRDER

izgalmas detektív dráma, mely a düseldorfi vámpír rémtetteit és elfogatását mutatja be. E film mindenütt óriási sikerrel futott.

E dráma megtekintése kiskorúaknak szigorúan tilos.

Kérjük jegyeket idejében megváltani. Monopol Panfilm

megalapítója volt a modern Choveve-Cionnak és azóta legmarkánsabb vezetőalakja a cionista mozgalomnak. Ussiskint, ebből az alkalomból, meleg ünneplésben részesítette a palesztinai zsidóság.

Palesztinai vándorkiállítás Bukarestben. Bukarestből jelentik: A Keren Kajemeth romániai központja nagyszabású vándorkiállítást rendez azokból a mezőgazdasági és ipari termékekből, amelyek Palesztina gazdasági és kulturális lehetőségeit szemléltetik. A pénzügyminisztérium 100.000 lejes vámkedvezményt biztosított a kiállítási objektumok részére és a Keren Kajemeth igazgatóságához intézett átiratában hangsúlyozta, hogy a román kormány súlyt helyez Románia és Palesztina közötti gazdasági és szellemi kapcsolatok kiépítésére és azt elő is akarja mozdítani.

Ötszáz zsidó vándorolt be decemberben Palesztinába. Jeruzsálemből jelentik: 1931 decemberében a statisztikai hivatal jelentése szerint 499 zsidó, 139 keresztény és 15 muzulmán vándorolt be Palesztinába. Ugyanebben a hónapban mindössze 80 egyén hagyta el az országot.

Egyiptom volt kedivége meglátogatta a palesztinai zsidó kolóniákat és zsidó intézményeket. Jeruzsálemből jelentik: Hilmi pasa, Egyiptom egykori kedivéje és a szíriai királyi trón követelője a napokban meglátogatta dr. Chajim Arlosoroffot, a cionista exekutív tagját, a jeruzsálemi Jewish Agency irodájában. Arlosoroff kíséretében a kedivé meglátogatta a héber egyetemet, a különböző zsidó intézményeket, valamint több zsidó kolóniát.

KÜZGAZDASÁG

Nem függesztették fel a városi követelések végrehajtását

A falusi követelések végrehajtásáról szóló törvény homályos megfogalmazása miatt fejtelenséget és káoszt idézett elő ország-szerte. Megszavazták február 5-ig a mezőgazdasági tartozások konvertálását?

Cluj-Kolozsvár, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Néhány nappal ezelőtt Kolozsváron az a hír terjedt el, hogy a kormány bizalmas rendelet után felfüggesztette a városi végrehajtásokat is. Ez a hír, amelyet gazdasági és jogászörökben érthetően meglepetéssel fogadtak, nem bizonyult igaznak. A városi követelések behajtásához az igazságszolgáltatás változatlanul segédkezet nyújt.

A falusi tartozások behajtásának felfüggesztéséről szóló törvény ezzel szemben homályos megfogalmazása miatt általános káoszt és zűrzavart idézett elő. Mint ismeretes, a kormány szerette volna a mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló törvényjavaslatot még a karácsonyi vakáció előtt megszavaztatni, de ez nem volt lehetséges. Hogy a mezőgazdasági adókat megóvja a végrehajtástól addig is, ameddig a konvertálás keresztül vihető lesz, kétszakaszos törvényt szavaztatott meg a kormány, amelyben február 15-ig felfüggesztik a végrehajtást a mezőgazdasági adókkal szemben. Az elhunyt Hamangiu igazságügyminiszter azonban nem precizizálta a kétszakaszos törvényben, hogy kik zárolg mezőgazdasági tartozásokról van szó. A vonatkozó paragrafus úgy szól, hogy „... felfüggesztetnek mindennemű, falusi javak ellen vezetett végrehajtásokat...”. A jogi szótárban a falusi javak alatt csak mezőgazdák tulajdonállományát érti a törvényhozó, vagy pedig ez a törvény egyformán mentesíti a végrehajtás alól egy mezőgazdát, mint a falun lakó nagykereskedőt, vagy azt a gyáripárost, akinek

üzeme valamely falu területéhez tartozik.

Nem lehet tudni, hogy ez a homályos fogalmazás szándékos volt-e, vagy sem. Tény az, hogy az igazságszolgáltatási hatóságok teljesen tájékozatlanok a törvény alkalmazása tekintetében és azt az ország különböző részeiben különbözőképpen interpretálják.

Ez a fejtelenség mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy hozzájáruljon a gazdasági és jogi élet konszolidálásához. Lapunk egyik erdélyi kisvárosban lakó olvasója írja például, hogy az illető járásbírósság vezetője a törvényt úgy magyarázza, hogy falusi javak alatt értendők a járásbírósság illetékeségéhez tartozó összes javak. Ennél fogva a városokban a végrehajtások fel vannak függesztve.

Itt említjük meg, hogy a mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló javaslat vitája az előkészítő bizottságban igen lassan halad előre. Mint-hogy a parlament február elsején megnyílik, nem látszik valószínűnek, hogy február 15-ig a konvertálási törvény megszavazható legyen. Ebben az esetben szükséges lesz a végrehajtások felfüggesztéséről szóló törvény újabb meghosszabbítására, ami a valóságban azt jelenti, hogy a kormány moratóriumot adott a falusi adósnak.

Drágul a görög diszkont. Athénből jelentik: A görög jegybank a leszámítolási kamatlábát 11 százalékról 12 százalékra emelte fel. A görög visszeszámitolási kamatláb ma a legdrágább az egész világon.

EGYESÜLETI ÉLETT

Zsidó Orvostanhallgatók Köre. Ezután értesítjük kollégáinkat, hogy szombaton f. hó 16-án este 8 órai kezdettel dr. Hava József fül-orr-gége orvos tart előadást „Tonsilla probléma” címmel a zsidó Diákmenza olvasótermében (Cal Dorobantilor 11). Pontos megjelenést kérünk. Vendégeket szívesen látunk. A vezetőség.

A Merkaz Hahinuch Hachrédi, a különböző jeruzsálemi ortodox talmudiskolák sulyos anyagi válságba került és egy palesztinai, mint a galuthi zsidóság nagy erőfeszítéseket tesz a nagy jesiva megmentése érdekében. Az összzsidóság egyetemes érdeke ennek az akciónak a felkarolása és így mi is ki kell, hogy vegyük abból részünket. A közeli napokban az erdélyi zsidóságot is fel fogják keresni a jeruzsálemi jesiva megbízottjai és reméljük, hogy mindenütt szerteljes fogadtatásban fognak részesülni.

Miért halasztják el a genfi leszerelési világkonferenciát? Amint értesülünk a genfi leszerelési konferencia helybéli delegátusai miután testületelig részt vesznek a szombat esti somérbálon a KAC klubban, elhalasztották utazásukat és csak vasárnap utaznak el a konferenciára.

A kolozsvári pedagógiai karok zsidó hallgatóinak társasága felkéri a kollégáit és kollégáit, hogy f. hó 16-án szombaton este 8 órakor a zsidó diákokthon nagytermében (Calea Dorobantilor 14) teljes számban megjelenjen szíveskedjenek. Tárty: Tisztikar választás.

A kolozsvári cionista helyi csoport közgyűlése. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportja f. hó 16-án, szombat este fél 9 órakor tartja meg évi közgyűlését a neolog iskola termében. Tárty: 1. dr. Weisz Jenő elnöki beszámolója. 2. dr. Marton Ernő konferenciái beszámolója. 3. dr. Fischer József képviselő általános cionista előadása. 4. Az új vezetőség megválasztása. 5. Esetleges indítványok.

A petrosényi Zsidó Nőegylet bálja. Szombat este zajlott le nagy siker jegyében a petrosényi Zsidó Nőegylet bálja, amely a város összlakossága közötti harmonia példás megnyilatkozása volt. A bál műsorának kiemelkedő száma Herskovits Augustza, a budapesti zeneakadémia kiváló növendékének mély átérzéssel és technikai felkészültséggel előadott Chopin-darabjai voltak. Kétségtelen művészi élmény volt Kallos Ferenc és Ruda Ernő zenehumoristák fellépése és ugyancsak művészi produkciókat nyújtottak O. Bonda Nelly és Kallos Ferenc táncszáma. Horváth Géza, a kolozsvári Operaház volt balettmestere, Moskovszky Bolero táncával, valamint Horváth Margit táncművésznővel való együttes fellépésével hódította meg a bál közönséget. Ez alkalommal is nagy sikert aratott Grün Ibi, ez a roppant tehetséges műkedvelő gyermek, aki konferansziéjával, valamint ének- és táncszámaival váltott ki frenetikus tapsokat Schwartz Imre karnagy kiváló dirigálása mellett. A pompás estély megrendezése dr. Abraham Józsefné elnökő agilitását dicséri.

Nagysikerű Menza-estély Maramaroszigeten. Szombat este rendezték meg Maramaroszigeten az idei Menza-estélyt, amely a sulyos gazdasági viszonyok ellenére is nagy siker jegyében zajlott. A nagyszabású estély műsorát dr. Berkó Arthur kórházi főorvos szívesen szóló előadása vezette be, majd Kallos Jolán énekszámait követték, aki gyönyörű hangjának melegségével, valamint művészi interpretálásával ezalkalommal is meghódította publikumát. Dr. K. Perli zella, Ady Endre és Kis Menyhért költeményeiből adott elő kiforrott művészetet. Klein György és Káhn Arnold jazzimitációkat adtak elő zongorán a közönség hatalmas tetszése mellett. Kormos Andor joghallgató „Menza-menü” című humorcskéjével váltott ki sok derűt és hangulatot, míg Fuchs Manci és Lili a „Szakítás” című egyfelvonásos vígjátékot hozták színre nagy sikerrel. Végül Hirsch Simon tartott nagyhatású előadást a zsidó diákok életéről és a zsidó ifjúság problémáiról. A nívós műsort Klein György konferálta igen ötletesen és sok humorral. Ezután a hajnali órákig tartó táncmulatság következett, amelynek során rendezett láb-szépségversenyt Fuchs Lili, Klein Annus és Paszternák Ilonka nyerték meg. A jól sikerült estély megrendezése körül Kappel Gábor, Danzig Tibor és Szigeti Sándor fejtettek ki nagy agilitást.

Bulgária

N
ta

Még ne

Párizs, január karácsonyi szünetment két háza órden kezdte meg lakossága valóságban várta a parlament nap a parlament jászódtak le. Egysajjt által alar részt a munkanélcsoportjai tüntetkivezényelt karhatett. Az esti órák tetőt állított elő a késő éjjeli órllyezték. Az ucca izgalms folytatódott. Irhatatlan izgalor zylatkozat által eredményeit és f meg Laval kormasait.

Herri

centra Doumer elnök elnök lemondását új kormány hivatvitelével megbiztasorra fogadja a p mig Laval a magakormányalakítási miniszterelnök két tatott a kibontakoztolt miniszterelnök lista párt vezérév

A miniszterelnök riotnak a külügés a párt számmás miniszteri tárlyezett arra az esecialista párt belépHerriot a tárgyerkekezletet hívottLaval pozícióit. hozta, hogy

a felajánlott tá el és Lavallal s ellenzéki álláspA miniszterelnök egéből arra követkeval lesz az a politiatal megkövetelt széciót megvalósítja.

A lapok a Herri tárgyalások ellené hogy a kibontakoz meg fogják találni rövid tartamu lesz. kormányalakítása ne lomáciai körökben Francois Poncet dezignálásával. KomTardieu neve is.

Sem há

telek tő Newyork, január héttel a lausannei tása előtt tett nyilatceken háborus vesz első izgalom lecsilla való volt, hogy hátszemben Brüning k arra engedett követk saanei konferencia korra törölni fogja ket. A mai napon m hogy a második leh fenn és háboru nem

Első

hogy a hántott f a bükk

Haszná

Hántottfa aprítva há 100 kg-ként Bükkasából aprított Vegyes másodosztály 2) máz-ás 10 szál-1-k Megrend Lázár fal Reg. Ferd. 59.

Bulgária is fizetésképtelen

Nem lesz háboru, de a jóvátételi tartozásokat sem lehet eltörölni

Amerika semmi szín alatt nem engedheti el a tartozásokat. Franciaország nem gördít akadályokat a lausannei konferencia megtartása elé

Még nem sikerült Laval kormányalakítása

Párizs, január 13. A francia parlament karácsonyi szünetét végetért és a parlament két háza óriási izgalom között kezdte meg ülését. Párizs felizgatott lakossága valóságos forradalmi hangulatban várta a parlament megnyitását és tegnap a parlament előtt véres tüntetések játszódtak le. Egyrészt a szélsőjobb oldali sajtó által alarmizált tömegek, másrészt a munkanélküliek több ezerre tehető csoportjai tüntettek az utcákon, míg a kivézenlyei karhatalom rendet nem teremtetett. Az esti órákban több mint 3000 tüntető állított elő a rendőrség, de ezeket a késő éjjeli órákban szabadlábra helyezték. Az ucca izgalma a parlament ülésén is folytatódott. Egész Franciaország leirhatatlan izgalomban várja a Brüning-nyilatkozat által megindított tárgyalások eredményeit és feszült érdeklődés előzi meg Laval kormányalakítási próbálkozásait.

Herriot nem vesz részt a koncentrációban

Doumer elnök elfogadta a miniszterelnök lemondását és a kormány tagjait az új kormány hivatalba lépéséig az ügyek vitelére megbizta. A köztársasági elnök sorra fogadja a politikai pártok vezetőit, míg Laval a maga részéről is megkezdte kormányalkítási tárgyalásait. A volt miniszterelnök kétórás tanácskozást folytatott a kibontakozás érdekében Herriot volt miniszterelnökkel, a radikális szocialista párt vezérével.

A miniszterelnök felajánlotta Herriotnak a külügyminiszeri tárcát és a párt számarányának megfelelően más miniszteri tárcákat is kilátásba helyeztet arra az esetre, ha a radikális szocialista párt belép a kormányba. Herriot a tárgyalás befejeztével pártértekezletet hívott egybe, ahol előadta Laval propezióit. A párt azt a döntést hozta, hogy

a felajánlott tárcákat nem fogadja el és Lavallal szemben továbbra is ellenzéki álláspontra helyezkedik.

A miniszterelnök lépésének sikertelenségéből arra következtetnek, hogy nem Laval lesz az a politikai, aki a pillanat által megkövetelt szélesebbkörű koncentrációt megvalósítja.

Kiket emlegetnek?

A lapok a Herriot-val való sikertelen tárgyalások ellenére is hangoztatják, hogy a kibontakozás lehetőségét hamar meg fogják találni és a kormányválság rövid tartama lesz. Amennyiben Laval kormányalkítása nem sikerül, úgy diplomáciai körökben számolnak Andrei Francois Ponceit miniszterelnökké való designálásával. Kombinációba került még Tardieu neve is.

Sem háboru, sem a jóvátételek törlése

Newyork, január 13. Brüningnek két héttel a lausannei konferencia megnyitása előtt tett nyilatkozata az első percekben háborus veszedelmet sejtetett. Az első izgalom lecsillapodása után nyilvánvaló volt, hogy háboru nem lesz, ezzel szemben Brüning kategórikus „nem”-je arra engedett következtetni, hogy a lausannei konferencia egyszer és mindenkorra törölni fogja a politikai fizetéseket. A mai napon már az is bebizonyult, hogy a második lehetőség sem forog fenn és háboru nem lesz, de a jóvátételi

adósságok törlése sem következhetik egyelőre be. Amerika bármilyen engedékenységet is mutatott eddig a jóvátételi adósságok behajtásánál, semmiképpen nem lesz hajlandó az európai államoknak tartozásaikat elengedni.

Még a legkonciliánsabb amerikai politikus, Borah szenátor is arra az álláspont-ra helyezkedett legutóbbi nyilatkozatában, hogy Amerika nem engedheti el annak az Európának haditartozásait, amely ma is a jóvátételi tartozásokat messze felülmúló összegeket költhet hadseregére. Borahnak ez a nyilatkozata olyan feltételt enged sejtetni, amelynek teljesítése, sajnos, még csak a távoljövő zenéje Európában.

A Newyork Herald Tribune szerint Brüning nyilatkozata korántsem jelenti a jóvátételi fizetések törlését. Az Egyesült Államok kormánya semmi körülmények között sem járulhat hozzá a háborus adósságok teljes törléséhez. Németország többet nem érhet el e téren, mint a politikai fizetésekre nyújtandó hosszabb, rövidebb ideig tartó moratóriumot.

A Newyork Herald Tribune értesülése teljesen hivatalosnak tekinthető. Ezt a véleményt egyébként mindenképpen alátámasztja az amerikai gazdasági krízis, mely ma már elérte tetőfokát, ugyannyira, hogy az Egyesült Államok kormánának horribilis költségvetési deficittel kell megküzdenie. Ilyen körülmények között semmi szín alatt nem gondolhat arra,

hogy az évi annuitásokról lemondjon. Néhány évvel ezelőtt, amikor Amerika még nem tudta hova fordítani költségvetési feleslegét, komolyabb formában lehetett volna felvetni az amerikai jóvátételi tartozások törlésének gondolatát.

Öt-hatév...

London, január 13. Pénzügyi körökből eredő hírek szerint Anglia és Franciaország öt-hat évre terjedő moratóriumot is hajlandó volna adni Németországnak. Egyesek tudni vélik, hogy Laval és Hoover között, legutóbb lefolyt tárgyalások során Laval 1934 közepéig, Hoover pedig 1935 közepéig akarta meghosszabbítani a jóvátételi fizetések határidejét. A két dátum között a középutat keresve, minden jel szerint 1935 január 1-ig ka pott volna Lausanneban moratóriumot Németország. Angol ipari körökben hangoztatják, hogy

Németország nem mehet túl egy ilyen szerű moratórium követelésén,

annál is inkább, mert Németországnak a jóvátételi fizetések alól való mentesítése a német iparnak versenytársai felett túlzott előnyöket biztosítana. Szükséges tehát, hogy az angol delegáció Lausanneban olyan záradék felvételét követelje, amelynek rendelkezései értelmében a németországi ipar megterhelése nem lesz kisebb, mint más kontinentális iparé.

Párizs, január 13. A francia fővárosban, a legújabb jelentések szerint, a hangulat enyhült és ez főleg a baloldali

pártok békéshangu propagandájával magyarázható. A radikális szocialistapárt és a szocialdemokraták megértéssel kezelik Brüning nyilatkozatát. Általános az az óhaj, hogy a mai viszonyok között Briand tartsa meg külügyi tárcáját, de a jelen pillanatban a helyzet az, hogy Briand, orvosai tanácsára, hosszabb időre pihenni megy Chochelellere, ahol birtokai vannak. Politikai körökben hangoztatják, hogy

Franciaország nem fog akadályokat gördíteni a lausannei konferencia megtartása elé. Bulgária sem fizethet Szófia, január 13. A Brüning nyilatkozatnak szerdára már követője is akadt Musanof bulgár miniszterelnök közléseiben, aki magához kérette a sajtó képviselőit, akik előtt kijelentette, hogy Bulgária képtelen jóvátételeket fizetni. A bulgár kormány nem kér moratóriumot, de helyesnek itélné, ha gyors és határozott rendszabályokat fogantatosítanak Bulgária érdekében, hogy megmentsék a pénzügyi összeomlástól. A bulgár miniszterelnök nyilatkozata különösen a Balkán s a középeurópai államok szempontjából bir óriási fontosság gal és a nyilatkozat körüli diplomáciai harc valószínűleg itt is kirobban.

Az angol szakértő utja

London, január 13. Leig-Ross angol szakértő párizsi tárgyalásainak befejeztével visszatért Londonba. Az esti lapok szerint a szakértő magával hozza a francia kormány Amerikához intézendő javaslatvezetét. Francia kormánykörökben hír szerint azt óhajtanák, hogy Anglia is fogadja el ezt a tervezetet s közösen intézzék az iratot Amerikához a háborúból származó pénzügyi kötelezettségek rendezése ügyében.

Kilencévi fogházra ítélte a hadbíróóság a katonaszökevény haramiát, aki kirabolta a nagyváradi Reich-családot

Rendkívül cinikusan viselkedett a büntetett előéletű fővádolt

Cluj-Kolozsvár, január 13. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári hadbíróóság szerdán délelőtt nem mindennapi érdekességű bűnügy tárgyalását kezdte meg. A bűnügy vádlottai Egri Bálint, But Vasile, Jeler Aurel közlegények, valamint Nicorus Gavrilá kaplár voltak, akik a VI-ik számvevő zászlóaljnál teljesítettek szolgálatot. A katonákat betöréssel, okirathamisítással, lopással és szökéssel vádolta a katonai ügyészség. A vádlottak közül Egri Bálint közlegény a legérdekesebb bűnöző, aki annakidején Nagyváradon a Reich házaspárt rabolta ki olyan furfangal, amelyre csak a legnotóriusabb betörők képesek. Egri Bálint már két ízben állott a hadbíróóság előtt dezertálás és lopás vádjával és mindkét esetben el is ítélték. Jelenlegi sorozatos büntetéseit mult év novemberében kezdte el Egri Bálint, amikor barátságot kötött egy Katona József nevű állásnélküli mészárossal, akivel elhatározták, hogy Belgiumba szünek és felvételük magukat az idegen légióba. Egri mechanikus lévén, álkulcsot készített magának a municiószekrényhez, melyből három revolvert és 260 töltényt lopott el. Ezekután Egri rábeszélésére But Vasile közlegény kiállított egy kimaradási engedélyt, melyre Egri sajátkezüleg odairta a zászlóaljparancsnoknak a nevét.

szerítve Hidalmásnak vették utjukat, ahol 5 kg. benzint vettek fel. Hidalmástól kezdve, egészen Csucsáig a sofőr a hátának szegezett revolverrel tette meg az utat. Csucsán végleg elfogyott a benzinjük és ekkor a soffírt levették a kocsiról és ruhátlanul ott hagyták az országunton.

A két cinkostárs ezután Váradra ment, ahol elváltak egymástól. Ettől kezdve Egri a saját szakállára dolgozott. Elment volt gazdájához, Reich József szénsvágyárhoz és annak személyzetétől érdeklődött valami munka után. Munkát nem kapott és így egy ideig ott ólálkodott a ház körül.

November 28-án Reichnél vendégek voltak és Egri, mikor Reich és felesége lefeküdtek, álkulccsal behatolt a lakáson keresztül a hálószobába, felgyújtotta a villanyt és anélkül, hogy az alvókat felébresztette volna, magára vette Reich ruháit és átment az irodába. A Reich öltönyének zsebében levő kulcsokkal kinyitotta a kasszát, ahonnan kivett 40.000 lej, 100.000 lej értékű valutát, néhány ékszer és órá.

Másnap azután Reich értesítette a rendőrséget s így But és Egri is csakhamar kézre kerültek.

A mai tárgyaláson Egri cinikusan viselkedett és az elnök többször is felszólította, hogy térjen jobb belátásra. Calugaru kapitány és hadbíró-ügyész felhívta vádbeszédében a hadbíróóság figyelmét arra a cinizmusra, amellyel Egri bement a Reich házaspár hálószobájába és nem törődve azzal, hogy felébredhetnek, felgyújtotta a villanyt.

Fontos ez abból a szempontból is — mondotta az ügyész — mivel a rendőrségen Egri bevallotta, hogy amennyiben Reichék felébredtek volna, ő kész lett volna revolverét használni.

A királyi ügyész súlyos büntetést kért Egri Bálintra, annál is inkább, mert büntetett előéletű és visszaeső bűnösnek kell kezelni.

A vádlottak az utolsó szó jogán enyhé ítéletet kértek.

A hadbíróóság rövid tanácskozás után Egri Bálintot kilencévi fogházra, But Vasile, Nicorus Gavrilát és Jeler Aurélt nyolc, négy illetőleg kéthónapi fogházra ítélte el.

Lengyelország leállította a román importot

Több száz vagon áru vesztegel a lengyel-román határon

Bucueresti-Bukarest, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Grigore Ghica bukovinai határállomás főnöksége jelentést tett a CFR-nél, hogy a lengyel kormány teljesen betiltotta a román áru lengyelországi bevitelét. A CFR erről azonnal értesítette a kereskedelmi minisztériumot, ahol nagy meglepetéssel vették ezt ah irt. Kiderült, hogy a lengyel minisztertanács legújabb határozata szerint tilos a gabona, gyümölcs, zöldség és bőr bevitelle Lengyelországba, a többi árucik vámját pedig igen jelentékenyen felemelték. Emiatt több száz vagon áru vesztegel a határállomáson. A kereskedelmi minisztérium felvilágosítást fog kérni az intézkedésről a lengyel kormánytól, nehezményezve különösen azt, hogy előzőleg nem értesítették a román kormányt.

Első eset, hogy a hantott fa nem drágább a bükkfánál! Használjuk ki! Hantotfa aprítva házhoz szállítva 100 kg. ként 75 lej Bükkházból aprított 100 kg. ként 75 lej Vegyes másodosztályú 100 kg. ként 65 lej 2) máz-ás vételiél 1) sz... k engedmény Megrendelhető: Lázár János me... Reg. Ferd. 59. Telefon 2-51

Köze. Ezuton hogy szombaton eddettl dr. Havas tart előadást a zsidó Diák al Dorobantilor körünk. Vendévezetőség. achrédi, a ki x talmudiskola erült és ugy a zsidóság nagy gy jesiva megösszsidóság az akciónak a ki kell, hogy közeli napok t is fel fogják íva megbizott. indenütt szeregnok részese. enfi leszerelési értesülünk a ncia helybéli ületelig részt. somérbálon a k utazásukat k el a konfe. karok zsidó éri a kolléga- 16-án szom- do diákokthon robantilor 14) sziveskedje- asztás. yicsoport köz. Nemzeti Szó. csoportja f. hó órákor tartja og iskola ter. Weisz Jenő. Marton Ernő. d. Fischer. ionista elő- megválasztása. egyelet bálja. y siker jegyé. egyelet bálja. közötti har- zása volt. A száma Hers- ti zeneaka- mély átérzés- ggel előadott égtelen mű- renc és Ruda- se és ugyan- nyújtottak O. ene tanácszá- svári Opera- Moskovszky: orváth Mar- ttes fellépé- közönséget. ert aratott éséséges mű- anseziájával. aival váltott wartz Imre mellett. A e dr. Abra- sást dicseri. Máramaros- zték meg- enza-estélyt- zonyok elle- zajlott. A dr. Berkó ívhez szóló kallos Jolán ti gyönyörű lamint mű- alommal is r. K. Peri yhért költe- művészet- rdnold jazz- n a közön- t. Kormos enü" című k derüt és és Lili a s vigjáté- el. Végül tásu elő- és a zsidó os műsört ötletesen nali órákig t, amely- égversenyt Paszternák rült estély bor, Dan- ajtettek kú

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

Azt mondják, hogy a hajnalhasadás szép. De hol? A tetőn senkise szerette ezt az órát, amikor a sápadt égen mint valami tüdőbajos ábrázata a láz tüze pirosítani kezdett. Ekkor elvonultak a vérszípó legyek rajjai. Az alvás lehetetlen lett. Megérkezett a nedves nap s vele együtt a valóság és a szegénység.

Az asszonyok kiagatták mosott ruháikat a tetőn. Szerelmes párok másztak fel, keresve azt a kincset, mely az East-Siden sehol sem található: a magányosságot.

Mi gyerekek a tetőn játszottunk. Ott esendőbb volt mint az utcán, ha ugyan olyan veszélyes is. Sárkányt eregettünk, vagy átkutattuk a felső világot tetőről-tetőre, hajmeresztő gondolatokat támasztva édesanyjainkban.

Igen, a tető nagyon fontos volt. Minden tető köztulajdon volt, játéktér és hálóterem. Az egyszemű Louis azonban birtokába vette a háza tetejét s kizárólagos ur volt a forró pléhszigeten a füstölő kémények és a fehér jassz-galambok között. Ezért gyűlölték.

Louis fiatal volt. Keresu, elasztikus teste olyan hálékony volt, mint a kigyóé. Bozontos, indiánus haja volt s büszke, zsidó arcvonásai. Egész csinos fiú lett volna, ha egyszeme s a merev kemény gumyoros vonása a szája körül — undok sebek forradásaként — nem torzítják el. Igen, ezek a titokzatos sebek voltak azok, amiket a társadalom juttatott neki.

Az emberek azt beszélték, hogy Louis apja erőszakos volt. Tizenéves korában látta Louis, amint az apja megakart a verni az anyját. Louis erre ki-dobta az ablakon, ami apjának majdnem az életébe került. Ezért a fiút javítóintézetbe küldték.

A javítóintézetben azzal „javította” meg az állam, hogy gondosan bevezette a bűnözés művészetébe és elvette az egyik szemét.

Van-e valahol egy olyan bűnöző, aki olyan kegyetlen és szívtelen volna, mint a mi mai alkotmányos államunk? Nincs!

Egy alkalommal Louist egy egész órán át valami bőr derékszíjjal verték. Valamiféle „előírás” sértett meg. A suhogó szíj felhasította a szemgolyóját. A gyerekek ordított a fájdalomtól. Az állam részéről törvényesen meghatalmazott örült bűnöző azonban folytatta a „fenyítés”-t tovább.

Egész éjszaka a cellájában feküdt zokogva és vérezve a fiú. Akkoriban tizenéves volt. Reggelre elhallgatott. Másnap egy kegyetlen s az állam részéről törvényesen elismert orvos kivágta a haszontalan szemrencsot. Ezóta nevezték az egyszemű Louisnak.

Az egyszeme, ami megmaradt, vadul és kitágulva meredt a világba. Fekete mély-ségből gyűlölet, irigység, megvetés és gyanakvás áradtak, mint valami halálos fényszórból, amely előtt az emberek összeresszenek.

Mindenki félt Louistól. Állandóan revolverrel járt. Már is pár gyilkosság volt a lelkén s mégis olyan érzékeny volt, mint egy macska. Az állam a szerencsétlen mogorva gyereket azzal a mérges csörgőkigyóvá változtatta, amelyik a legkisebb érintésre halálos csapással felel.

Louis a galambjai számára egy nagy ducot épített s napjában kétszer eregette fel őket. Mi gyerekek egy kemény mögül titkon figyeltük. Valami állványon állt, lésződen az ég alatt. Más tetőről széles ívelésben más galambrajok kerengtek föl. Olyan szépek és szabadok voltak, hogy irigyeltük őket.

Erre azután az egyszemű Louis megsuhintotta hosszú bambuszbotját. Elfűtyentette azt a hoszannyaló, titokzatos jelt, amit minden galambkedvelő ismert. A csillogó égről úgy szállottak el a galambok, mint valami mennyei fegyencsapat s kegyesen visszatértek a börtöncsoptra. Nem voltak szabadok. Mi gyerekek mindig csudálkoztunk a galambok magatartásán, most azonban már tudom a titkot: a galambok ugyanugy, mint az emberek, azoknak engedelmeskednek, aki eteti őket.

Akkoriban Lena tantimban voltam szerelmes. Ha az utcán sétáltunk kinos volt számomra, hogy a férfiak bizalmasan Lena tantim mögött megfordultak és ka-

csintottak s a lábszárába próbáltak belecsipni vagy piszkos szavakat mondtak. S nem tehettem ez ellen semmit. Egyszer valami Louis féle alak bele karolt és megakart csokolni. Lena tantim erre pofonvágta úgy, hogy a rendőr is elnevette magát.

Állandóan férfiak voltak körülötte. Egy friss, fiatal lány szinte jelt visel magán: a férfiakat lázas állapotba hozza. Olyan, mint a mágnes. Az élet sivatár-gában és reménytelenségében úgy jelenik meg, mint valami hamis Messiás s még a legnyersebb fickók is elkezdnek álmodozni.

Klemm, egy fiatal német pék, aki a mi utcánkban dolgozott, minden reggel friss süteményt hozott neki, amit a munkahelyén lopott. Aaron Katz, a köpenyszabó zsidó énekeszínházakba vitte. Az egyszemű Louis elcsipett. Legnagyobb csodálkozásomra nem vert meg, hanem — és ez még rosszabbul esett — kérdéseket intézett hozzám Lena tantimról.

Lena egy rossz tél sötét órájában érkezett Magyarországról. Apám munkanélkül volt, anyámat a gondok gyötörték. Hetek óta havazott. A piszok az utcákat folyó méregként töltötte be. Valamennyien meghűltünk és nyomorúságosan éreztük magunkat. Minden utcában ki-

lakoltatások voltak; apám dűnyögte: legközelebb mi jövünk sorra.

Lena tantimra azonban mindez nem gyakorolt semmiféle hatást. Tizenhat éves volt s ez az Amerikába való áttelepülés volt az első nagy kalandja. Maradéktalanul boldog volt, amikor megérkezett hozzánk.

Ki ne szeretne volna ezt a csinos, kis, „zöld” leányzót? Pirososzság paraszt képe volt s ragyogó fekete haja, amire büszke volt s amit órákig font be, miközben dalolt maga elé. Az érett nő formáival rendelkezett, a szemei azonban olyan tiszták, ártatlanok és boldogok voltak, mint egy gyermeké.

Csacsogott a lakásunkról, a szemei csillogtak és elragadtatással tapsolt a kezével. Egész boldog volt Amerika s a mindennapi dolgok felett, amiket mi olyan jól ismertünk! A nyelv, a nagy házak, az emberek, minden lenyűgözte. Kezdetben, amikor megérkezett, az izgalomtól alig tudott aludni. Kiugrott az ágyból, énekelve főzte meg a reggelit, valamennyiünket fölkellett. Gyorsan, minél előbb az utcán akart lenni. Alig-hogy megreggeliztünk, magára vette nagy magyar vállkendőjét és elindult Amerika második felfedezésére.

Néha magával vitt. Beköszültünk az egész várost Batterytól a Central-parkig. Utaztunk a pompás lóvasuton, megcsodáltuk az emberek előkelőségét az ötödik Avenuen. Elnéztük a dolgos kis uszájhajókat az East-Rieveren s résztvettünk az Orchard Street-i kofák harcaiban. Lena tantim mindezt csodálatsnáknak tartotta. Anyám azonban aggodott érte. A jasszok vadásztak a tapasztalatlan csinos lányokra s mily könnyen elcsábíthatók volna Lenát, vagy elveszhetett volna. Lena tantim azonban nem félt senkitől sem, nevetett és mi mind vele nevetünk. Először volt életében boldog s mi is boldogok voltunk vele.

(Folytatjuk)

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, január 14.

Bukarest, 20.15: Dalest. 20.30: Szimf. hangverseny.
Budapest, 9.15: Grammofónhangv. 9.30 Hírek. 12.05: Cigányzene. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A földművelésügyi minisztérium előadása. 5.30: Házikvartett. 6.30: Angol nyelvtanítás. 7: Jazz. 8: Francia nyelvű előadás. 8.30: A jugoszláv rádióállomások műsorának köv. 10.30: Pontos időjelzés, időjárás, majd cigányzene.
Bécs, 19.25: Népszerű zene. 22.20: V. nősngyes.
Berlin, 19.30: Offenbach operett.
Frankfurt 20.15: Strauss operett.
Lipce, 19.30: Szórakoztató zene.
Langenberg, 20: Szórakoztató zene. — 23.10: Táncczene.
Varsó, 16.40: Grammofón. 19.35: Grammofón.
Poznan, 16.40: Grammofón.
Kattowitz, 17.35: Kamarazene.
Lemberg, 19.35: Grammofón. 22.30: Táncczene.
Riga, 21.30: Nicolai: A windsori vig-nők c. operája.
Milánó, 21: Opera.
Róma, 20: Grammofón. 21: Szimf. hg.
Palermó, 21.05: Operarész.
Prága, 19.20: Katonazene.
Pozsony, 18.05: Zongora és hegedűszonáták.
Brünn, 16: Grammofón.
Kassa, 18.50: Grammofón.
Stockholm, 19.50: Beethoven: C-dur zongoraszonátája.
Toulouse, 21: Operettrész. 24: Harmónika. 24.30: Schubert: C-dur ött.

Péntek, január 15.

Bukarest, 19.40: Grammofón. 20: Verdi Aida c. operája grammofónon.
Budapest, 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. — 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45 Hírek. 4: Két régi magyar színész címmel előadás Szentgyörgyi Istvánról és Várdi Miklósról. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Cigányzene. 6.15: Gyorsirótanfolyam. 9: Kiss Ferenc előadása. 9.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10: Zongoraverseny. 11: Cigányzene.
Bécs, 19.40: Grammofón. 20.15: Opera. 22.45: Táncczene.
Berlin, 22.50: Hegedűverseny. Mozart és Sarasate műveiből.
Stuttgart, 20.45: Orosz népdalok. 21.15: Bruckner szimfónia. 22.40: Táncczene.
Varsó, Poznan, Kattowitz, 19.40: Grammofón. 20.15: Filharmónikus hangv.
Lemberg, 18: Mozart és Beethoven zongoraművek. 19.35: Grammofón.
Riga, 17: Havai gitár és divatos dalok.
Milánó, 19.05: Grammofón.
Róma, 17.30: Dalest. 21: Ofefnbach Boccaccio c. operettje.
Palermó, 20.20: Grammofón.
Prága, 19.20: Hegedűhangv. 20.55: Beethoven művei. 22.20: Grammofón.
Pozsony, 21.30: Operadalk.
Brünn, 21: Grammofónrevü.
Kassa, 19.05: Grammofón.
Stockholm, 19.50: Rádiózenekar.

1 öll. bükkhasáb tűzifa

(szurdoki) házhoz szállítva

Lej 1000 —

Telefon II-06 CALCIT r. t.-nál Telefon II-06

Rendelések felvétele: Cal. Victoriei 45. és Reg. Ferdinand 12. (Hercules) Strada Gării 23. Csúrdával szemben

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

M. (Mörder) Film Kürten Péter-ről. Kedden éjszaka mutatták be a „Select”-mozgóban a sajtónak Fritz Lang filmjét Kürten Péter-ről. Izgalmas taktól fűtött, talán túlfűtött képsorozatban látjuk Berlin alvilágát és rendőrségét teljes üzemből. A film azonban lényegében szatirája a nagy felkészültségű rendőri apparátus tehetetlenségének. Kürten ugyanis a filmben nem a rendőrök fogták el felesége föl-jelentésére, mint ahogy az valóságban megtörtént, hanem a betörők és egyéb bűnözők, akik az állandó rendőri készenlét miatt nem tudtak „dolgozni”. A film utolsó jelenetei, amikor az alvilág a gyermekgyilkos fölött törvényt ül, megrázóak és realizmusokban a legkiválóbban rendezett színművekre emlékeztetnek.

CORSO-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtök 3, 5, 7 és 9 óra: Utóljára: Gloria hatalmas rendezésű filmdráma, melyben óriási szenzációt produkál a főszereplő az Atlanti óceán átrepülésével. Főszereplők: Brigitte Helm és Gustav Frölich.
Péntek 3, 5, 7 és 9 óra: Szenzációs nagy premier. Leánykereskedők. Főszereplők: Dita Parlo, Harry Hardt és Harry Frank.
Szombat 3, 5, 7 és 9 óra: Leánykereskedők.
Vasárnap d. e. 11 óra: Szenzációs nagy vígjáték matiné.
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 óra: Leánykereskedők.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtök: „M” (Mörder) a düszeldorfi vámpír, Kürten élete filmen. Rendezte Fritz Lang, Thea v. Harbou kézírata nyomán. Izgalmas dráma, német párbeszédekkel. A film megtekintése kiskorúaknak szigorúan tilos.
Péntek: „M” (Mörder) a düszeldorfi vámpír, Kürten élete filmen. A film megtekintése kiskorúaknak szigorúan tilos.

Szombat: „M” (Mörder) a düszeldorfi vámpír, Kürten élete filmen. A film megtekintése kiskorúaknak szigorúan tilos.

Vasárnap: „M” (Mörder) a düszeldorfi vámpír, Kürten élete filmen. A film megtekintése kiskorúaknak szigorúan tilos.

SZÍNHÁZ-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtökön d. u. 3, 5, 7 és este 9 óra-kor premier! Az Ufa legszenzációsabb világfilmje: A király parancsol. (Flötenconcert von Sanssouci). A legmonumentálisabb történelmi film, amelyet valaha alkottak. A főszereplők: Renate Müller, Otto Gebühr, Walter Janssen és Raul Arlan. Hely-árak: A 3 órai előadás érkélyülés 10 és páholy, valamint földszinti ülő helyek 20 lej. Az 5, 7 és esti 9 óra-kor 10, 20 és 30 lej.
Péntek: 3, 5, 7, 9 óra: A király parancsol.
Szombat 3, 5, 7, 9 óra: A király parancsol.
Vasárnap 3, 5, 7, 9 óra: A király parancsol.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtök: Nebántsvirág. Általános közki vanatra. Meilach és Millaud közismert operettje filmen, főszereplők: Anny Ondra, Georg Alexander, Karl-wella és Hans Junkermann.
Péntek: Nebántsvirág.

APRÓ HÍRDETÉSEK

Tekintse meg végkiállításomat! Pá-názott angol garnitúrák, antik butorok egyes darabok minden elfogadható áron. Schneider butoraktár Str. Saguna 24.

Házaladás. A Str. Filipescu (Szentlé-ly) u. 1. szám alatti és a Str. Calugár (Kisszamos) u. 6. szám alatti ház elny- feltételekkel eladó. Érdeklődők fordul- nak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Ig- gatóságához, P. Unirii 20.

Leipzig mintavására, technika- képzett fiatalember megbízásokat vállal. Cím a kiadóban.

Sadchenek! Zsidó uri házaknál be- zett sadchenek adják le cím- „Gyógyszerész” jeligré a kiadóhivat- t.

Egyetem közelében különbejárta- torozott zoba kiadó. Fűrdőszoba, gora. Cím a kiadóban.

HI

— Egyelőre ne- apestről jelentik- zet időjárásprog- változás nem vár-

— Vajháboru- Dániában ma- Anglia felé fordul- a dán vaj legfőb- emelni a vajvárn- felemelése alkalm- ja Anglia és Dán- Az újságok köz- máris meglátszik- íyel Macdonald- nagyon hanyatló- Macdonaldot Dán- gének tüntetik- zött, hogy egyik- lányával együtt- csak visszautasít- kijelentette, hog- ben nem tartana- fog ott vásárolni- nagyon kihatás- kopenhágai lapo- nek meg arról, nem kell a dán- szabad angol- szágban minden- ket tartanak Ar- annyira izzó, ho- konzulátusok- kell őriznie.

— Klein Mór- pokban hunyt- Mór, az ottani- tetben álló ta- melegszióv és- költözött el az- nagy részvét- azon Fischer S- lafehértvári főra- érdemeit. A gyás- mond köszönete- urnak, valamint- részvétükkel így- mutat.

— A volt mo- ségének sjtópera- hercegnő, aki- uralkodóherceg- irtuk — megny- pert, amelyet a- lam ellen indít- erősen félmillió- lej kártérítést i- róí hercegnőne- pernek most eg- fakadt Daniló- felesége, aki j- ban él, sajtóper- szerkesztő ellen- amelyben a po- tet kommentál- A sajtóperben a- jelentette, hogy- megbüntetését, célra fizessen- Az ajánlatot a- totta. A perben- leet, hanem a- bizonytalan idő-

— Fej-, váll- fájásoknál, sz- természetes „- rendkívül haszn- reggel egy poh- csatornát jól k- kákon szerzett- hogy a valódi k- birtos hatása, tisztító szer. A- gyógyszerárak- szerületekben

— Egységes- gában társaság- lozza, hogy a- megteremtse és- sulat, amelynel- niszter, elhatár- séghez fordul- már meg van a- nyelv megtere- telének. Az esz- perantó, az ok- nyelveknek sok- az a veszedele- böző mesterség- kapnak hajba- hogy a Népszö- melyik mesters- egész világon- tenni. A kérv- közelebbi ülő- delegáció terje-

HIREK

Egyelőre nem lesz időváltás. Budapesti jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint lényeges változás nem várható.

Vajhaboru Anglia és Dánia között. Dániában ma mindenkinek a figyelme Anglia felé fordul. Anglia ugyanis, amely a dán vaj legfőbb fogyasztója, fel akarja emelni a vajvámokat s a vaj vámjának felemelése alkalmas arra, hogy megzavarja Anglia és Dánia között a jóviszonyt. Az újságok közleményeiben és hangján már megérezhető az a magaslat, amely felé Macdonald személyét körülvették, nagyon hanyatlóban van. A dán lapok Macdonaldot Dánia és a dán vaj ellenségének tüntetik fel. Megírják többek között, hogy egyik üzletben Macdonald, aki lányával együtt volt bevásárolni, nemcsak visszautasította a dán vaját, hanem kijelentette, hogy amennyiben az üzletben nem tartanak angol vaját, akkor nem fog ott vásárolni. Ezt a tényt a dán sajtó nagyon kihasználja Macdonald ellen. A kopenhágai lapokban nagy cikkek jelennek meg arról, hogy ha Macdonaldnak nem kell a dán vaj, akkor Dániának sem szabad angol gépeket vásárolni. Az országban mindenütt tiltakozó népgyűléseket tartanak Anglia ellen és a hangulat annyira izzó, hogy az angol kérvények és konzulátusok épületeit a rendőrségnek kell őriznie.

Klein Mór halála. Az elmúlt napokban hunyt el Szamosújváron Klein Mór, az ottani zsidó társadalom köztiszteletben álló tagja, akinek halálával egy melegsívű és nemeslelkű zsidó férfiú költözött el az élők sorából. Temetése nagy részvét jegyében ment végbe és azon Fischer Sándor nyugalmazott gyűfelfehérvári főrabbi méltatta az elhunyt érdemeit. A gyászoló család lapunk útján mond köszönetet Fischer Sándor főrabbi urnak, valamint mindazoknak, akik igaz részvétükkel igyekeztek enyhíteni fájdalmukat.

A volt montenegrói trónörökös feleségének sítőpere. Milica volt montenegrói hercegnő, aki a Mecklenburg-strelitzi uralkodóherceg özvegye — mint megírjuk — megnyerte azt a kártalanítási pert, amelyet a Mecklenburg-trelitzi állam ellen indított. A német bíróság jogerősen félmillió márkát, tehát 700 millió lej kártérítést ítél meg a volt montenegrói hercegnőnek. Az érdekes vagyoni jogi pernek most egy büntetőjogi hajtsza is fakadt Daniló volt montenegrói herceg felesége, aki jelenleg Dél-Franciaországban él, sajtóperet indított Glodschej Erich szerkesztő ellen, mert ez egyik cikkében, amelyben a polgári perben hozott ítéletet kommentálta, megsértette a hercegnőt. A sajtóperben a hercegnő képviselője kijelentette, hogy nem kívánja a szerkesztő megbüntetését, csupán azt, hogy jótékony célra fizessen le Glodschej 500 márkát. Az ajánlatot a német szerkesztő elutasította. A perben azonban nem hoztak ítéletet, hanem a tárgyalást formai okokból bizonytalan időre elnapolták.

Fej-, váll- és ágyékrheumánál, idegfájásoknál, szagátánál és szábanál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos háziszor, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztő-csatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors és biztos hatású, kitűnő gyomor- és bél-tisztító szer. A Ferenc József keserűvíz gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Egységes világnyelvet. Koppenhágában társaság működik, amely azt célozza, hogy a nemzetközi segédnyelvet megteremtse és általánossá tegye. A társulat, amelynek elnöke a dán külügyminiszter, elhatározta, hogy a Népszövetséghez fordul és rámutat arra, hogy ma már meg van a lehetősége a mesterséges nyelv megteremtésének és általánossá tételének. Az eszperantó, az ido, a novozperanto, az okcidental és a novial világnyelveknek sok híve és ismerője van, sőt az a vezedelem fenyeget, hogy a különböző mesterséges nyelv hívei egymással kapnak hajba. Szükséges volna tehát, hogy a Népszövetség állapítsa meg, hogy melyik mesterséges nyelv az, amelyet az egész világon segédnyelvvé lehetne tenni. A kérvényt a Népszövetség legközelebbi ülésén a dán népszövetségi delegáció terjeszti elő.

Vasárnap lesz a Zsidó Párt erdélyrészi vezetőségének nagyváradi értekezlete

A Zsidó Párt biharmegyei tagozata vasárnap este foglalkozott az országos vezetőségi értekezlet előkészítésének ügyével

Oradea-Nagyvárad, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Vasárnap este igen fontos értekezletet tartott a Zsidó Párt biharmegyei tagozatának vezetősége. Az értekezleten Jámbor Ferenc, a Zsidó Párt erdélyi tagozatának főtitkára tartott központi referátumot és előterjesztette a január 17-re Nagyváradra összehívott országos vezetőségi értekezlet napirendjét. A biharmegyei tagozat vezetősége elhatározta, hogy a központ által vasárnapra összehívott országos vezetőségi értekezletet délelőtt 11 órai kezdettel a Kishitel-Intézet helyiségében

fogják megtartani. Ezen az értekezleten előreláthatólag az összes erdélyi megyei tagozatok elnökei is teljes számban fognak résztvenni és minden valószínűség szerint rendkívül fontos-sággal és horderővel fognak birkó az értekezlet határozatait a Zsidó Párt életére. A Zsidó Párt országos konferenciájának előkészítése is egyik nagyfontosságú feladata lesz az értekezletnek.

A Zsidó Párt központi irodája ezúton is meghívja az országrészi vezetőség tagjait a nagyváradi értekezletre.

A törvényszék megvesztegetésért 15 napi elzárásra ítélte Varlaam poieni állomásfőnököt

A Banca Agrara és a Forestirea faüzletének érdekes epilógusa

Cluj-Kolozsvár, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Tegnapi számunkban megírtuk, hogy Varlaam poieni állomásfőnököt felfüggesztették állásától és megvesztegetés címén a kolozsvári törvényszék elé állították. A tárgyalás során a Forestirea és a kolozsvári Banca Agrara egyik faüzlete került előtérbe. Esca Aurél, a Banca Agrara igazgatója vallomásaiban a Forestirea áldozatának tüntette fel Varlaamot, akit a Forestirea elhunyt igazgatója, Muresan mérnök állítólag személyes bosszúból jelentett fel.

A törvényszék előtt az igazgató azt is hangsúlyozta, hogy az elhunyt igazgató üzleti érdekből hiányos vagyonokat szállított a banknak. A bizonyítási el-

járás során azonban beigazolást nyert, hogy az elhunyt igazgató ellen emelt vádak nem felelnek meg a valóságnak. Muresan mérnök éveken keresztül lelkiismeretesen teljesítette kötelességét. A törvényszék szerdán kihirdetett ítélete rehabilitálta az elhunyt vállalati igazgatót, mert beigazoltnak vette, hogy Varlaam a megvesztegetés büntetését valóban elkövette. A törvényszék Varlaamot tizenöt napi elzárásra ítélte el és az ítélet indoklásában hangsúlyozta, hogy az elhangzott tanuvallomások a felfüggesztett állomásfőnök bűnösségét beigazolták.

Az ítélet ellen a vád súlyosbításért, a védelem enyhítésért felebezett.

Nem akadt vevője a bajor koronaékszereknek. Berlinből jelentik: Londonban a bajor koronaékszerek több pompás darabját a megtartott árverésen nem sikerült értékesíteni. A híres Kék gyémántot és a drágakövekkel rakott tiarát visszahozták Münchenbe.

Proklamálják a független mandzsuri köztársaságot. Londonból jelentik: Diplomáciai körökben úgy hírlik, hogy a független mandzsuri köztársaságot február elsején Mukdenben ünnepélyesen proklamálni fogják.

Eljegyzés. Katz Böske Cluj és Wintertiz László Timisoara jegyesek.

Szerencsés kimeneteli bányászsemlés. Berlinből jelentik: Kassel közelében Habischwald mellett bányászsemlés négy munkást eltemetett. A mentési munkálatok során sikerült mind a négyet sértetlenül kimenteni.

Egy pilótánál fényképfelvételeket akar készíteni a Himalájáról. Londonból jelentik: Elly Sainhorn német pilótánál Kalkuttából a Gangesz mellékfolyójának, a Kusinak forrásvidékére indult légi uton. Az a terve, hogy fényképfelvételeket készít a Himalája hegycsúcsairól. A pilótánál visszatérte után felfogja keresni Rabindranath Tagoret.

A pápa kintitetésben részesítette Grandi külügyminisztert. Rómából jelentik: Az olasz kormányánál akkreditált pápai nuncius tegnap átadta Grandi olasz külügyminiszternek a Pius-rend nagykeresztjét.

Ha vissza megy a parti. Rómából jelentik: A genovai dóm oltárán néhány nap óta három méter magas, 180 kilogram súlyú gyertya ég, amelyet egy kereskedő ajándékozott a székesegyháznak halálából azért, hogy újra tervezett esküvője elmaradjon.

Fürdőhellyé építik ki Kleopatra egykori nyaralóhelyét. Londonból jelentik: Az egyiptomi kormány államköltséggel mondaine-fürdőhellyé fogja kiépíteni Kleopatra egykori nyaralóhelyét Merza Makdubot. Az építendő palotaszállók vízellátását a ma is meglévő görög-római eredetű vízvezeték fogja szolgáltatni.

Elkészült csók

Darnay Kálmán legújabb regénye. Tárnya Kisfaludy Sándor szerelmei. 302 oldal. Fűzve 153 lej, diszkótésben 221 lej. Vidékre utánvételt, portómentesen küldi Lepage Kolozsvár. Kérjen jegyzéket Lepage-tól.

NAPRÓL NAPRA

Evreua elmeeggyintézetében, egy magáncellában koponyatöréssel és torokszérvéllyel holtan találták az elme-kórház egyik volt dühöngő betegét. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlent az ápolója verte agyon. Az ápolót letartóztatták.

Az abesszinai trónörökös Angliába érkezett, hogy atyja nevében köszönetet fejez ki György királynak azért, hogy a koronázáskor képviseltette magát. A trónörökös Dowerben a város polgármestere palastban, fején fehér parókával üdvözölte. A fejedelmi vendég különvonaton utazott Londonba. A Victoria-pályaudvaron gloucesteri herceg várta és üdvözölte. Az abesszinai trónörökös a Westend egyik előkelő szállójában lakik. Ma a walesi herceg teát adott tiszteletére s a király szerdán fogadja Sandringhenben.

Lady Gloria Earlsbourgot Oxford utcáján holtan találták. Valószínűleg tartják, hogy gyilkosság áldozata lett. A nyomozás arra a meglepő eredményre vezetett, hogy a hölgy éjjelenként, hozzátartozói tudta nélkül meg-megszökött hazulról s kétes lokálokban, vagy barátai lakásán mulatozott. A hölgy egyik barátját gyilkosság gyanúja miatt letartóztatták.

Juniusban Tromsöböl 13 hónapra tervezett kutatóútra osztrák sarki expedíció indul Észak felé. Vezetője Tollner dr. geofizikus lesz.

Az Óriáshegységben a schreibers-hau bobsleigh-versenyen Schwartzbach csehszlovákiai versenyző egy fordulóban bobbjával felborult s koponyatörést szenvedett. A döntő futamok során a Schreibers-hau Club bobbja kelerdült a pályából s a nézők sorában a fenyőfákon szétzuódott. A szerencsétlenségnél egy néző hölgy életét vesztette, egy másik hölgy életveszélyesen, ötön súlyosan s tizen könnyebben megsebesültek.

Cornwall közelében a fővenyesfenekű sekély vízben nyolc kiskajta cetet fogtak. Az állatok a Jeges-tengerből sodródtak az angliai partvidékre.

Moszkvai lapok közlése szerint a nagy villamos-centrálé egyik munkását a kommunista sejt szabadságra küldte, mert a munkás szerelmes lett egy munkásnőbe és szórakozottan végezte kötelességét. A sejt a szabadságolását azt akarta elérni, hogy a munkás gyógyuljon ki lelki betegségéből.

Vidám sörök

Egy kolozsvári cég portást keresett. A hirdetésre egész sereg ember jelentkezett.

Az igazgató találmára kiválaszt egyet és behivatja.

...És megbízható, becsületes ember maga? — kérdezi. — Nem nyú semmihez?

— Mi az, hogy becsületes, igazgató ur? Hat évig voltam alkalmazva egy gőzfűtőben, de sohasem fűtöttem meg.

Egy gróf az állomás épülete előtt megpillantja Kohn, aki most érkezett meg a vidéki vonattal.

— Pakdon, kéhlek ugyebáh ghóf Kolowathoz van széhenesém. Kohn zavarba jön és dadogva mentegődzik:

— Tévedni tetszik, nem én vagyok, csak egész éjjel utaztam, azért nem lehet én iluen hüllünek.

Január 20 Január 20 Január 20

Református Kórház-sorsjáték

Egy MILLIÓS főnyeremény, két ötvenezeres, öt huzzezres, tíz tízezres, harminc háromezres és négy ötszáz kisebb összegű nyeremény!

A Református Kórház-sorsjáték az egyetlen, amely egy húzáson ilyen sok nagyértékű nyeremény elnyerésére nyújt esélyt.

Sorsjegyek a bizományosoknál kaphatók, vagy 100 lej beküldése ellenében a sorsjegyirodától (Cluj-Kolozsvár, Str. Bratianu 51. szám) megrendelhetők.

10 g-os csomagban a góvje Oni a nem! betegségek 100!

UJ KELET *Legújabb hírek*

Lehuzott üzletredőnyök gyászolták és tizezer ember kísérté utolsó útjára a sorocai áldozatokat

Egy grancsárkáplár vállalkozott a fiatalok átszöktetésére, azután társaival együtt a román parton lemészárolta a „szökevényeket“

Sorocában még mindig óriási az izgalom a példátlanul álló esemény miatt. Landau zsidó képviselő magányozása

A hivatalos vizsgálat eredményét még nem tették közzé

Bucuresti-Bukarest, január 13. A sorocai eseményekről hosszú cikk jelent meg az Adeverulban a lap Sorocába küldött tudósítójától. A cikk azzal kezdődik, hogy a gyengén világított város utcáin az emberek csoportosan tárgyalják még most is a Dnyeszter-parti eseményeket. Az üzletek zárva vannak, a házak ablakainak redőnyei lehúzóva, sok házon gyászlobogó. Az egész lakosság azt az impressziót kelti,

mintha egy hatalmas gyászmenet egy láthatatlan koporsót követne.

Mindenki a hat fiatalember halálának körülményeit tárgyalja. Landau zsidó képviselő, aki fáradhatatlanul folytatja magányozását, ma felhívást ragasztatott ki, amelyben felhívja a kereskedőket nyissák ki üzleteiket, a lakosság őrizze meg nyugalmát és várja be türellemmel a vizsgálat eredményét.

Általános a vélemény Sorocában, hogy a hat áldozat közül tulajdonképpen csak egy volt kommunista, míg a többiek egyszerűen munkanélküliek voltak, akik azért akartak átmenni Oroszországba, hogy ott munkát találjanak. Mihail-al, akit csempésznek ismertek Pipos folytatta a tárgyalásokat. Mihail egy grancsárkáplárral is kapcsolatba hozta őket és a péntekről-szombatra virradó éjszakát jelölték meg, mint az átszökés idejét. Hogy közben mi történt, nem lehet tudni. Akkor éjszaka Mihail vezetésével kimentek a Dnyeszter partjára, ahol ugyancsak azonnal körülvették őket a grancsárok és megtörtént a sortüz.

Négyen azonnal meghaltak, kettő maradt életben. Pipos és Zichinovszky.

Az utóbbi még tizennégy órát élt és nagyon érdekes vallomást tett Leonid Nevrod ügyész és Ursu dr. kórházigazgató előtt. Ezek nélkül a vallomások nélkül talán sohasem derült volna világosság a Dnyeszterparti eseményre.

Zichinovszky szerint munkát keresni akartak átmenni Oroszországba. A Dnyeszter parton a grancsárok anélkül, hogy szabályszerűen felszólították volna őket megadásra, azonnal több lövést adtak le rájuk.

Több információt nem igen tudott adni és a súlyos sebek következtében csakhamar meghalt.

Miután Zichinovszky vallomásának tartalma kiszivárgott a sorocai utcákra, hihetetlen izgalom vett erőt a lakosokon. Mindenütt azt beszélnek, hogy fiatalos tévedésről van szó, munkanélküliek kétségbeesett munkakereséséről, a hat egyént könnyen el lehetett volna fogni és akkor legfeljebb két évi börtönbüntetés várt volna rájuk nem pedig halál.

Az Adeverul cikkírója emlékeztet arra, hogy több ízben valóságos harc folyt le a Dnyeszterparton a grancsárok és a szovjet kurírok között és sokszor megtörtént, hogy a szovjetkurírok megmenekültek a grancsárgolyók elől, vagy legfeljebb könnyű sebesüléseket kaptak.

Rendkívül elkéserítette a sorocafakat az a mód is, ahogyan a hullákkal elbántak.

A grancsárok a négy hullát egy szápra tették fel az egyik leány haja a földig csüngött, a hullákra ráült egy grancsárkáplár, aki a

szánt vezette és a szomorú menet így vonult végig a sorocai utcákon.

Több lakos a szán elé vetette magát. Másnap a temetésen több, mint tizezer ember vett részt.

Eppen vége volt a temetésnek, amikor a lakosság megtudta, hogy Markovici tábornok, akit a hadügyminiszter a vizsgálat lefolytatásával bízott meg, megérkezett Sorocába. A hirre mintegy ötezer ember vonult fel a törvényszék elé és Jov sorocai szenátorral élükön négy tagú küldöttség kihallgatást kért a tábornoktól, aki azonban csak akkor volt hajlandó meghallgatni őket, ha a tömeg szétoszlik. Jov szenátor erre fel is szólította a tömeget, ez azonban nem volt hajlandó a szétoszlásra.

Marcovici tábornok Nevredi sorocai főügyéssel együtt folytatja a vizsgálatot amelynek eredményéről azonban még semmit sem lehet tudni.

A hullákat Vasile Ursu dr. kórházi főorvos boncolta fel, Pereli dr. és Weiszfeld dr.-ok asszisztálásával. Az orvosi láttelek nagyon komoly dolgokat tartalmaznak. A Riva Darcateanu felbonco-

lásáról szóló orvosi láttelek mintegy tizenkét féle sebesülést állapít meg s ezek között hat golyó által okozott sebet Zichinovszkyt, a másik áldozatot, aki a kórházban halt meg, ugyancsak az orvosi láttelek szerint 5-15 méter távolságról érthették a lövések.

Az Adeverul tudósítójának ankétjából a következő következtetéseket vonja le.

A kérdéses grancsár tizedes, a helyett, hogy visszautasította volna a szökevények átszökését, pénzt fogadott el az illetőktől és azután értesítette társait, akikkel együtt lemészárolták a szökevényeket. Az öldöklés nem a Dnyeszter jegén, hanem a román parton történt Soroca külvárosában.

A sortüzet 5-16 méter távolságból adták le. Az átszökni akarókat könnyen el lehetett volna fogni. A lövések mind szembe találtak az áldozatokat. Az illető grancsárok kézigyújtókat is használtak és a lövéseket akkor is folytatták, amikor az emberek már sebesülten a földön feküdtek. A lap súlyos szankciókat követel a hatóságoktól a bűnösökkel szemben.

Averescu számonkéri Jorga vagyont

Jorga a bíróság előtt akar felelni Averescu kérdéseire

Bucuresti-Bukarest, január 13. Az Indreptareaban nemrégiben XXX. jelzéssel, amellyel Averescu szokta cikkeket aláírni, kérdések jelentek meg Jorga miniszterelnökhöz. A kérdések arra kértek választ, hogy hogyan szerezte Jorga szinajai és mangáliai házát és Jorga hogyan adhat olyan nagy fizetést alkalmazottainak, hogy azok Mangáliában házat vásároljanak. Most a Neamul Romanescban Jorga válaszol. Kijelenti, hogy Mangáliában 35.000 lejért vett egy tel-

ket és a villa felépítéséért még részben most is tartozik az építésznek. A szinajai ház építését három év alatt fizette ki. Egyébként életmódját, mint miniszterelnök sem választotta meg. A vádak, amelyek érik, nem politikaiak és éppen ezért bíróság elé viszi őket, a politikai támadásokat elviseli, de a magánéletét minden folttól tisztán tartotta és arról elhárítja a támadásokat. Véget kell vetni annak a rendszernek, amely a politikai ellenfelek ellen ilyen fegyverekkel küzd.

Négy mézárós követte el rádió hangja mellett a gyilkosságot, hogy gazdájuknak szomorúságot okozzanak?

Még mindig nem biztos, hogy az igazi tetteseket fogták el

Bucuresti-Bukarest, január 13. (Az Uj Kelet tud.) A Grivuta-uccai kettős gyilkosság ügyében fordulat állott be. Amint ismeretes a rendőrség mintegy huszonnégy egyént tartóztatott le. Valamennyiük mézárós volt és így természetes, hogy ruháikon vérfoltok voltak. A foltok pontos megvizsgálásánál kiderült, hogy négy egyén ruháján az állati vérgyomokon kívül, emberi vértől származó foltok is vannak. Ez a négy egyén egy Jonescu Chibrit nevű mézárósnak a szolgálatában áll.

Jonescu Chibrit a sógora Serbannak, a meggyilkolt nő férjének. Az egyik gyanúsított egy Felea nevű mézárósinas ellentmondásokkal tele vallomásban azt állítja, hogy három társával együtt ők gyilkolták meg az asszonyt, aki a saját személyzetével nagyon rosszul bánt és pedig azért, hogy ezzel saját gazdájuknak okozzanak szomorúságot. A vallomásában sok az ellentmondás és ezért még nem bizonyos, hogy valóban ez a négy fiu lenne a gyilkos.

Tatar Coriolan átvette hivatalának vezetését

Bucuresti-Bukarest, január 13. Tatar Coriolan erdélyi alminiszter ma délelőtt vette le az esküt Jorga miniszterelnök kezébe és délután vette át hivatala vezetését Pop Valértől. Ugyancsak ma iktatták be hivatalába Methes közoktatásügyi alminisztert is.

Uj rendelet a cukor maximális áráról

Bucuresti-Bukarest, január 13. Az ipar- és kereskedelemügyi miniszterium, amint ismeretes 33-35 lejben állapította meg a cukor maximális árát. Ujabb intézkedés megengedi, hogy azokban a körzetekben, ahol nincs vasuti állomás, a legközelebbi állomásról való szállítás költsége ehhez az árhoz még hozzászámítható. A cukor ára minden ezt árusító üzletben feltüntetendő.

Az aradi vizsgálóbíró Nagyváradon újabb feketeszeszvizsgálatot folytat

Oradea-Nagyvárad, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Moldovan aradi vizsgálóbíró az aradi törvényszék egyik ügyé szének társaságában Nagyváradra érkezett, ahol Lungocium vizsgálóbíró közreműködésével kihallgatásokat fogantatosított. Beidézték Varga Antalt, az Egyesült Rum és Likörgyár igazgatóját és a nagyszalontai Elmann Testvérek cég tulajdonosait. A kihallgatások két napon át tartottak. Az egyik vizsgálóbíró a sajtónak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy speciális vizsgálatról van szó, amelyről nem nyilatkozhat.

Minden hónap 20 és 22 között fogják fizetni a nyugdíjasokat

Bukarest, január 13. A pénzügyminiszter rendeletet intézett a pénzügyi adminisztrátorhoz, elrendelve, hogy a nyugdíjasok illetményeit minden hó 20-30-ig pontosan ki kell fizetni. Az adminisztrátoroknak gondoskodni kell, hogy a torlódás és tolongás elkerültesse és hirtapilag kell közölni az azt betűrendet, amely szerint a kifizetések történni fognak. A miniszter felelőssé teszi az adminisztrátorokat e rendelet pontos végrehajtásáért.

A kormány szívesen fogadja a magyar gazdasági szövetség megalkulását

Bucuresti-Bukarest, január 13. A magyar gazdasági szövetség kiküldöttjei Bárdos Péter, Makkai Domokos és Bordeaux Hugó tegnap küldöttségileg megjelentek a miniszterelnökhöz és a kormány több tagjánál, előterjesztve a gheorheni kongresszuson hozott határozati javaslatot. A kormány tagjai nagy érdeklődéssel fogadták a küldöttség előterjesztéseit és ígéretet tettek, hogy a törvényes lehetőségek keretein belül teljesíteni is fogják.

Javul az osztrák silling. A legutóbbi osztrák szükségrendeletek következtében a külföldön nagy kereslet nyilvánul meg az osztrák silling iránt, aminek folytán a silling árfolyama valamennyi külföldi tőzsdén feljavult.

Mulatságos és népszerű rádió technika

Most már értem a rádiót! címmel pompás könyv jelent meg 245 képpel, érdekes, könnyű, de alapos magyarázó szöveggel. 78 lej Lepagenál Kolozsvárt. Küldheti bélyegben. Kérjen ingyenes jegyzéket Lepagétól.

Taxa postala
platite in num.
No. 2247/6-9

da Baron L. Pop
Telefon: 9-77.
vonta 110, neg
600, egészségre
havont: 1. neg
egészevre 10.
értékű valuta.
szerint. Az „Uj
bánság, zsidósá
Cikkeink után
rás megjelölés

Tiszteletbeli

Minden kormány ott ragyog, az első takarékoság.
A nemzeti par
kezdte. Azt mondo
térium sem tarti
amennyire azükké
kiderült, hogy ne
alminiszternek, ka
binetfőnöknek, de
szükségük van aut
A végén több ne
ladgált Bukarestbe
előtt volt.
Jorga a miniszte
tisztiségeken kezdte
Alighogy átvette
főre nevezte ki a
tereket. Meg a k
tisztiszeletbeli insp
tagokat. Akik önz
kaerejuket a közje
Nyilvánvaló volt
vezetini.
Rövidesen kider
belli“ önzetlenek
ugyan, de a napié
és kiszállási költs
visza.
Most vége lett
A különböző tis
nultak a költsége
Pangel „tiszele
alminisztere lett.
dig a muzeumokat
igazgatni, ugyanc
retein belül.
A csodák három
— a mi politikus
sokkal hosszabb é
takarékosága, az
tenül „tiszeletbel

Egy csapásra

Mert nem csak
meország nem fiz
Arról is szó van
nyilatkozata talán
vágta, mint az e
bordásban élő fr
Nem azért, m
volna rokonszenve
szüntetése. Hisze
szóval agította m
ez volt a nemzeti
propaganda jels
Európa munusítá
száiban és retorzi
az esetre, ha netá
kerülnének.
Es most egyszer
és Hitler heiyett
mehet tovább...
A rövid, de kat
tartalmazott mást
programot.
Érdekes és mély
vágta Hitler...
Annyira, hogy
igéretét megszeg
Németország bi
világháborus-hős
Ez a kevéssé lo
jel a nemzeti szoc
kedvezőbb az egy
és béke számára.
Mert Brüning r
párra két legyet
jóvátételi kérdés
jól, alaposan mell
Lehet, hogy n
állítjuk, hogy ez
gás csak a kezde
kezik...

Németország ajánlata

Brüning kancell
francia kormány
meggyőztek arról,
ferencián határoz
nem halasztani.
fizetésképtelen. E
londoni, párizsi, b
renciákon sem vo
államok nem mert
Hogy Lausanneba
lami, Brüning k
mondta, hogy Né
belátható időn be